

Skjøtselsplan for Vinstradalen, Loslia og Medlia 2017-2021

Forsidebildene: øverst flyfoto mot Moasætra, Loslia og Medlia i nordre del av planområdet (foto: Ludvig Killingberg), nederst utsikt nordover Vinstradalen fra Trøasætra (foto: John Bjarne Jordal).

Utførende konsulent: Biolog J.B. Jordal AS 6600 Sunndalsøra	Prosjektansvarlig: John Bjarne Jordal	ISBN-nummer: 978-82-92647-50-3 (pdf)
Oppdragsgiver: Oppdal kommune	Kontaktpersoner hos oppdragsgiver: Jenny Kristin Heggvold, Eli Grete Nisja	Dato: 30.11.2016
Referanse: Jordal, J.B. 2016. Skjøtselsplan for Vinstradalen, Loslia og Medlia 2017-2021. <i>Rapport J.B. Jordal nr. 6 - 2016</i> . 47 s.		
Referat: I 2016 er det på oppdrag av Oppdal kommune laget revidert skjøtselsplan for Vinstradalen, Loslia og Medlia. Det er også avgrenset og beskrevet 14 naturtypelokaliteter, ni av disse er nye og fem er tidligere lokaliteter som får revidert beskrivelse og avgrensing.		

FORORD

Vinstradalen med Vetlvonin og Elgsjølægret ble plukket ut som et av de tretten høyst prioriterte kulturlandskapene i Sør Trøndelag i 1996 i forbindelse med prosjektet "Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap". Området ble senere med i prosjektet "Oppfølging av særlig verdifulle kulturlandskap i Sør Trøndelag". Det er tidligere laget en skjøtselsplan for perioden 2008-2012. Biolog J.B. Jordal har i 2016 oppdatert skjøtselsplanen for kulturlandskapet i Vinstradalen og Loslia på oppdrag av Oppdal kommune. Denne planen omfatter områdene utenfor vernområdene, og skal gjelde for perioden 2017-2021. Kontaktpersoner hos oppdragsgiver har vært Jenny Kristin Heggvold og Eli Grete Nisja.

Feltbefaringer ble utført sommeren 2016.

Sunndalsøra 30.11.2016

John Bjarne Jordal

INNHold

Forord	4
Innhold	5
Innledning.....	7
Bakgrunn	7
Formål	7
Avgrensing.....	7
Avgrensing av tema	7
Avgrensing av planområde	7
Metoder og materiale	9
Feltarbeid 2016.....	9
Skjøtselsplan.....	9
Kartarbeid.....	9
Områdebeskrivelse	10
Eksisterende informasjon	10
Topografi og beliggenhet.....	10
Landskap	10
Geologi og hydrologi	10
Vegetasjon, flora og fauna	10
Kulturhistoriske verdier.....	11
Brukerinteresser	12
Jordbruk.....	12
Historisk bruk	12
Dagens bruk.....	13
Skogbruk	14
Bevaringsmål og skjøtsel	15
Overordnede mål.....	15
Samlet vurdering av tilstand.....	15
Trusler.....	15
Retningslinjer og tiltak for hele området.....	15
Beskrivelse av delområder	17
Naturtypelokaliteter.....	17
Områder med gjennomført rydding.....	21
Oppfølging av området.....	23
Oppfølging av skjøtselstiltak.....	23
Skjøtselsutfordringer	23
Einerrydding, erfaringer og retningslinjer.....	23
Områder for rydding av einer, bjørk mm.	26
Oppfølging av bevaringsmål	29
Beitetrykk og beitekapasitet	29
Overvåking	30
Kunnskapsoppbygging	30
Informasjon	31
Revidering av skjøtselsplanen	31
Oppsummering av planlagt forvaltning.....	32
Kilder.....	33
Vedlegg.....	35
Nye/reviderte naturtypebeskrivelser.....	35

01 Vinstradalen: Bjørkåssætra og Nordistusætra	35
02 Vinstradalen: Holsætra ved vegen	36
03 Vinstradalen: Trøasætra	37
04 Vinstradalen: Ekkersætra nord	38
05 Vinstradalen: Megardssætra sør	39
06 Vinstradalen: Megardssætra sørvest	40
07 Vinstradalen: Brustølen vest for veien	40
08 Vinstradalen: Kalvhåggåsætra nord.....	41
09 Vinstradalen: Brustølen sørvest	42
10 Vinstradalen: Vetløkkja, nedenfor veien	42
11 Vinstradalen: Ekkersætra nordvest	43
12 Medlisætrene	44
13 Loslia: Gammelsætra.....	45
14 Loslia: Kjerkbakksætra nord	46
15 Lo: Larsløkkja, øvre del	47

INNLEDNING

Bakgrunn

Vinstradalen med Vetlevonin og Elgsjølægret ble plukket ut som et av de tretten høyst prioriterte kulturlandskapsområdene i Sør Trøndelag i 1996 i forbindelse med Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap (Liavik 1996). Området ble senere med i prosjektet "Oppfølging av særlig verdifulle kulturlandskap i Sør Trøndelag" (Stusdal 2005, 2006). Det er laget en skjøtelsesplan for perioden 2008-2012 (Heggvold & Lien 2008) som har utløst stort engasjement og mange positive tiltak. Mye arbeid er således gjort i Vinstradalen for å bevare det biologiske mangfoldet og kulturmiljøet i dalen. Arbeidet for å sikre disse verdiene for framtida krever i tillegg et langsiktig perspektiv.

Formål

Skjøtselen av kulturlandskap har mange utfordringer. En av utfordringene er å hindre gjengroing i hele området og ta vare på det biologiske mangfoldet ved å gjennomføre tiltak som er i tråd med tradisjonell drift, som har skapt dagens vegetasjon og mangfold. En del av dette er å skape engasjement og motivasjon blant brukerne til ta vare på kulturlandskapet. Denne planen er blitt til etter initiativ fra Oppdal kommune og Vinstradalen & Loe utmarkslag, og skal gi råd om videre skjøtsel av dette nasjonalt verdifulle kulturlandskapsområdet. Denne planen er en oppfølging av den tidligere skjøtelsesplanen (Heggvold & Lien 2008), og er laget etter en mal fra Miljødirektoratet.

Som formål for denne planen regnes følgende:

- Formulere bevaringsmål
- I tråd med disse gi tilrådinger og prioriteringer for tiltak som vedlikeholder og restaurerer dagens kulturlandskap og forebygger en uønsket utvikling
- Kunnskapsoppbygging og informasjon
- Planen kan også si noe om hvilke typer tiltak som ikke er ønskelige, f.eks. ulike typer arealinngrep

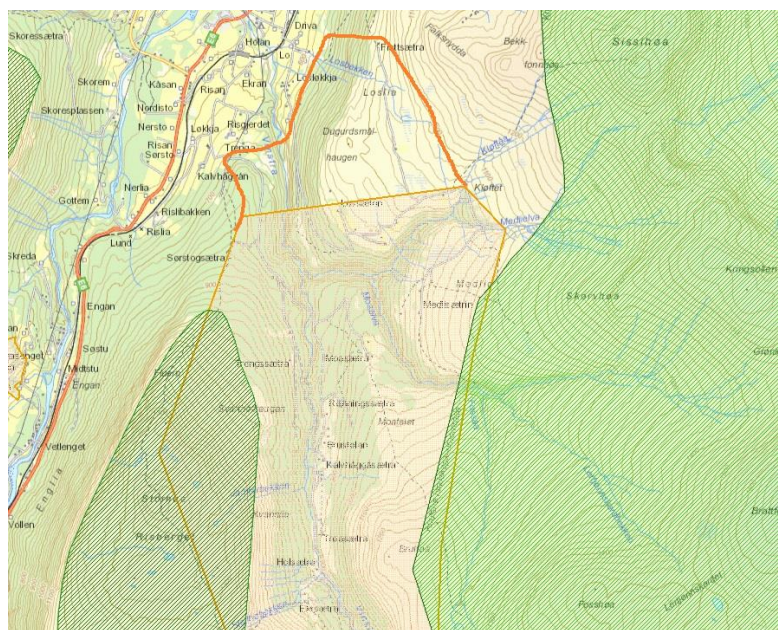
Avgrensing

Avgrensing av tema

Denne planen avgrenser seg til skjøtsel av kulturlandskap og omfatter ikke bygninger, reiseliv/friluftsliv/jakt, motorferdsel eller andre forvaltningstema.

Avgrensing av planområde

Som basis for avgrensing velges her det "helhetlige kulturlandskapet" i Naturbase hvor avgrensinga stammer fra (Liavik 1996), men bare områdene utenfor verneområdene, se: <http://faktaark.naturbase.no/Kulturlandskap?id=KF00000005> og figur 1. Planområdet går inn til Oppetusætra og Håmårbekken, og omfatter dessuten sætrene på Loslia og Medlia. Imidlertid er avgrensing for helhetlige kulturlandskap ofte grov og dessuten ikke juridisk bindende. Siden man allerede har kartlagt områder viktige for biologisk mangfold nord for avgrensinga av helhetlig kulturlandskap på begge sider av Vinstradalen og i Loslia, tas noen registrerte og verdifulle områder her likevel med i planen, se forslag til justert avgrensing i figur 2. Arealer innenfor verneområdene får egen plan (Jordal under arbeid).

METODER OG MATERIALE

Feltarbeid 2016

Feltarbeid ble utført i juni og august 2016. Feltarbeidet er utført særlig for å danne grunnlag for en revidert skjøtselsplan. Alle områder som er ryddet for en tidligere med gravemaskin er befart. Alle områder hvor slik rydding er ønsket, er også befart.

I tillegg er det gjort noe naturtypekartlegging. Fem eksisterende naturtypelokaliteter har fått revidert avgrensing, beskrivelse og verdisetting, mens ti nye er kommet til. Naturtypebeskrivelsene er oppdatert etter faktaark for naturtyperegistrering pr. desember 2014 (se vedlegg). For den som ønsker flere detaljer om funn og arter, henvises til Artskart (Artsdatabanken & GBIF 2016). Når det gjelder verdisetting, er det grunn til å påpeke at det har skjedd betydelige endringer i kriteriene fra forrige gang de ble kartlagt, så verdien satt i 2016 er ikke direkte sammenlignbar med 1999-metodikken. Boreal hei har kommet til som naturtype i 2014, men disse skal bare avgrenses under klimatisk skoggrense, som er nokså vanskelig å fastsette pga. avskoging. Boreal hei er bare kartlagt i ett tilfelle.

Skjøtselsplan

Skjøtselsplanen er laget etter mal for slike planer, laget av Miljødirektoratet.

Kartarbeid

I terrenget er det målt en rekke kartkoordinater ved hjelp av håndholdt GPS. Ortofoto og økonomisk kart er brukt til å kontrollere og forbedre nøyaktigheten.

Naturtypelokaliteter mm. er digitalisert i programvaren QGIS. Informasjonen blir presentert på nettbaserte kart og databaser (primærdatabase: <http://kart.naturbase.no/>), og i denne rapporten. Rapporten er tilgjengelig på www.jbjordal.no. Artsdata vil bli gjort tilgjengelig i Artskart (Artsdatabanken & GBIF 2016).

OMRÅDEBESKRIVELSE

Eksisterende informasjon

En rekke skriftlige kilder omtaler natur og kultur i området. Disse finnes i Kilde-kapitlet bak i planen og er referert og omtalt under de ulike temaoverskriftene nedenfor. I tillegg finnes informasjon på plakater i terrenget og på Internett (f.eks. på <http://www.drivdalen.no/>), og dessuten ikke nedskrevet kunnskap blant lokalkjente.

Topografi og beliggenhet

Vinstradalen ligger sør for Oppdal sentrum i Sør-Trøndelag, like nord for Dovre. Den går også parallelt med Drivdalen og øst for denne, og ligger i et landskap med en del fjell, daler og høydeforskjeller, men har likevel en roligere, mer avrundet topografi enn terrenget lenger vestover mot kysten. Vegetasjonsgeografisk hører området til i mellomboreal (lavestliggende områder) og nordboreal (fjellskog og litt snaufjell), samt lavalpin vegetasjonssone, og dessuten i en overgang mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (dvs. ganske innlandspreget med kalde vintre) (Moen 1998).

Landskap

Dalføret skiller lag med Driva sitt dalføre ved Rise, Lo og Driva der den tar av sør-sørøstover. I nordre deler av Vinstradalen danner elva Vinstra en markert elvekløft som strekker seg innover mot Trengssætra og nesten til Brustølan. I denne kløfta splittes dalen i to, idet det går ut en sidedal østover sør for Lossætrene, og et stykke lenger øst deler denne seg igjen i to vest for Medlia. Går vi videre sørover Vinstradalen blir kløfta til en grunnere V-dal før dalen til slutt går over i vidder og snaufjell sør for Ryphusan (utenfor planområdet). Landskapet framstår som et helhetlig kulturlandskap med uvanlig få inngrep i form av hytter, veier mm. Dyrkingsfeltene i Loslia minner imidlertid om den moderne tida.

Geologi og hydrologi

Berggrunnen består av kambrosiluriske bergarter tilhørende det såkalte Trondheimsdekkekomplekset. Berggrunnen er delt omtrent langs elva Vinstra. På vestsiden finnes bl.a. kalkspatholdig fyllitt, granatglimmerskifer, garbenskifer og gneis. På østsiden fra Trøsaetra mot Ryphusan grønn gråvakke og leirskifer. Fra Trøsaetra og nordover dominerer vulkansk breksje, siltstein, gråvakke og tuffitter (www.ngu.no). Dette er i stor grad kalkholdige bergarter som danner grunnlag for en svært artsrik flora (planter og moser) og funga (sopp og lav). Det er funnet flere sjeldne mineraler i Vinstradalen, bl.a. artinitt som bare er kjent herfra i Norge (Stusdal 2006). Løsmassene er i stor grad morenemateriale, men det finnes også elvetransportert materiale langs elvene og rasmateriale i bratte dalsider. Kommer man opp i fjellet blir løsmassedekket tynnere og avbrutt av nakent berg og blokkmark. Torv og myr er det generelt lite av. Klimaet er ganske tørt med en årsnedbør i størrelsesorden 500-700 mm (www.eklima.no). Dette gjør at de fleste av de artene som finnes her må tåle uttørking i perioder. Nedbørsfeltet samler vannet i elva Vinstra, dels fra sideelvene Moaelva og Medlielva.

Vegetasjon, flora og fauna

Området har et stort biologisk mangfold med kalkrike og artsrike naturbeitemarker, skogsbeiter og også fjellbeiter som til sammen dekker det meste av området (Jordal & Gaarder 1996, Jordal & Gaarder 2007, Jordal 2010, Liavik 1996, Rekdal & Angeloff 2015). Rekdal & Angeloff's rapport omhandler vegetasjon, beitekvalitet og ressursvurdering for hele området. Her framgår bl.a. at under skoggrensa i "Oppdal østfjell" er typen "engbjørkeskog"

den arealmessig viktigste (22,7%), en type klassifisert som "svært godt beite". I Vinstradalen er det meste av skogen engbjørkeskog (Rekdal & Angeloff 2015). De andre kildene omfatter data om forvaltningsprioriterte naturtyper og arts mangfold. Mye av informasjonen om naturtyper finnes i dag samlet på ett sted, nemlig Naturbase, tilgjengelig på Internett på Miljødirektoratet (2016), med kartavgrensinger og detaljerte beskrivelser. Informasjon om arter og funn av disse finnes i tillegg på Internettløsningen Artskart (Artsdatabanken & GBIF 2016), hvor man kan søke på arter og områder. En del floraopplysninger finnes helst i primærkildene (f.eks. Elven m.fl. 1996, Fremstad & Elven 1997, Sæther m. fl. 1981). Av naturtyper i kulturlandskapet er de viktigste: naturbeitemarker, beiteskog (=engbjørkeskog hos Rekdal & Angeloff 2015), hagemark (tresatt, gras- og urterik vegetasjon, med ulik tretetthet) og boreal hei (åpne, lyngdominerte, beitede områder under skoggrensa under ca. 1100 moh.). Boreal hei er lite kartlagt til nå, men er vanlig i tørre og veldrenerte partier ved setrene - det som skal regnes som forvaltningsprioritert type er *kalkrik* boreal hei, som er vanlig i planområdet. De fleste registrerte lokalitetene finnes omtalt av Jordal & Gaarder 2007, Jordal 2010, og vedlegg i denne rapporten, se også forrige skjøtselsplan (Heggvold & Lien 2008, s. 29-44). Av karplanter og sopp finnes et svært stort mangfold som ikke vil behandles i detalj her, men se oversikt for setervoller/naturbeitemarker hos Heggvold & Lien (2008, s. 12-18). Den norske rødlista (Henriksen & Hilmo 2015) lister arter som i ulik grad er truet av prosesser i landskapet. En rekke planter, sopp, insekter mm. i kulturlandskapet står på rødlista fordi de er truet av opphørt bruk og påfølgende gjengroing, eller av pløying og gjødsling. I Vinstradalen antas at rundt 5-10 rødlistede, kulturlandskapstilknyttede planter og ca. 30 rødlistede beitemarkssopp er kjent til nå. Det kan nevnes særskilt at fjellnøkleblom (som er relativt utbredt her) er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Norge og Sverige og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista fordi habitatene er i tilbakegang pga. beiteopphør og gjengroing (publisert 2011, <http://www.iucnredlist.org/details/162034/0>). I tillegg forekommer rundt 20 rødlistede plantearter som tilhører fjellet, de er truet særlig fordi klimaendringer kan føre til at seine og våte snøleier tørker ut.

Kulturhistoriske verdier

Informasjon om setrene og kulturhistoria er samlet av bl.a. Forbregd (udatert), Heggvold & Lien (2008), Liavik (1996), Stusdal (2005, 2006) og Vinstradalen & Loe utmarkslag (2010), og her finnes også bidrag til å forklare dagens vegetasjon, som er et resultat av lang tids kulturpåvirkning med setring og utmarksbeite. Det vises til disse kildene, informasjonen gjentas her bare i kort form. Lossætrin og Mælisætrin ligger ved innfallsporten til Vinstradalen, på et platå i fjellsiden over skoggrensa. Vinstradalssetrene ligger spredt lenger ned i dalsidene, enkeltvis og i klynger. Nedre deler av dalen ligger i fjellbjørkeskogen, mens sørlige deler ligger i lågfjellet. I nordre del av Loslia finner en mange gamle heimsætre. Det vil si sætre der budeia pendla daglig mellom arbeidet hjemme og på setra. Generelt er sæter- og bygningsmiljøene i planområdet stort sett godt bevart, og det er få nyere hytter. Mange typiske seterbuer og tilhørende fjøs og høyløer, samt steingjerder er godt bevart på de fleste setervollene. Noen av husene er også trolig svært gamle. Dalen har mange godt bevarte eksempler på den typiske, 3-delte seterbu med bu i sørenden, skjele i midten og "kjeller" i nordenden. Men noen fjøs er i dårlig tilstand etter at deres funksjon er forsvunnet. En gammel ferdselsvei går gjennom dalen, og den gamle seterveien er fremdeles godt synlig. Tilrettelegginga av "pilegrimsleden" har ført til økt trafikk og interesse for området. Historisk informasjon formidles gjennom mange informasjonstavler gjennom Vinstradalen.

BRUKERINTERESSER

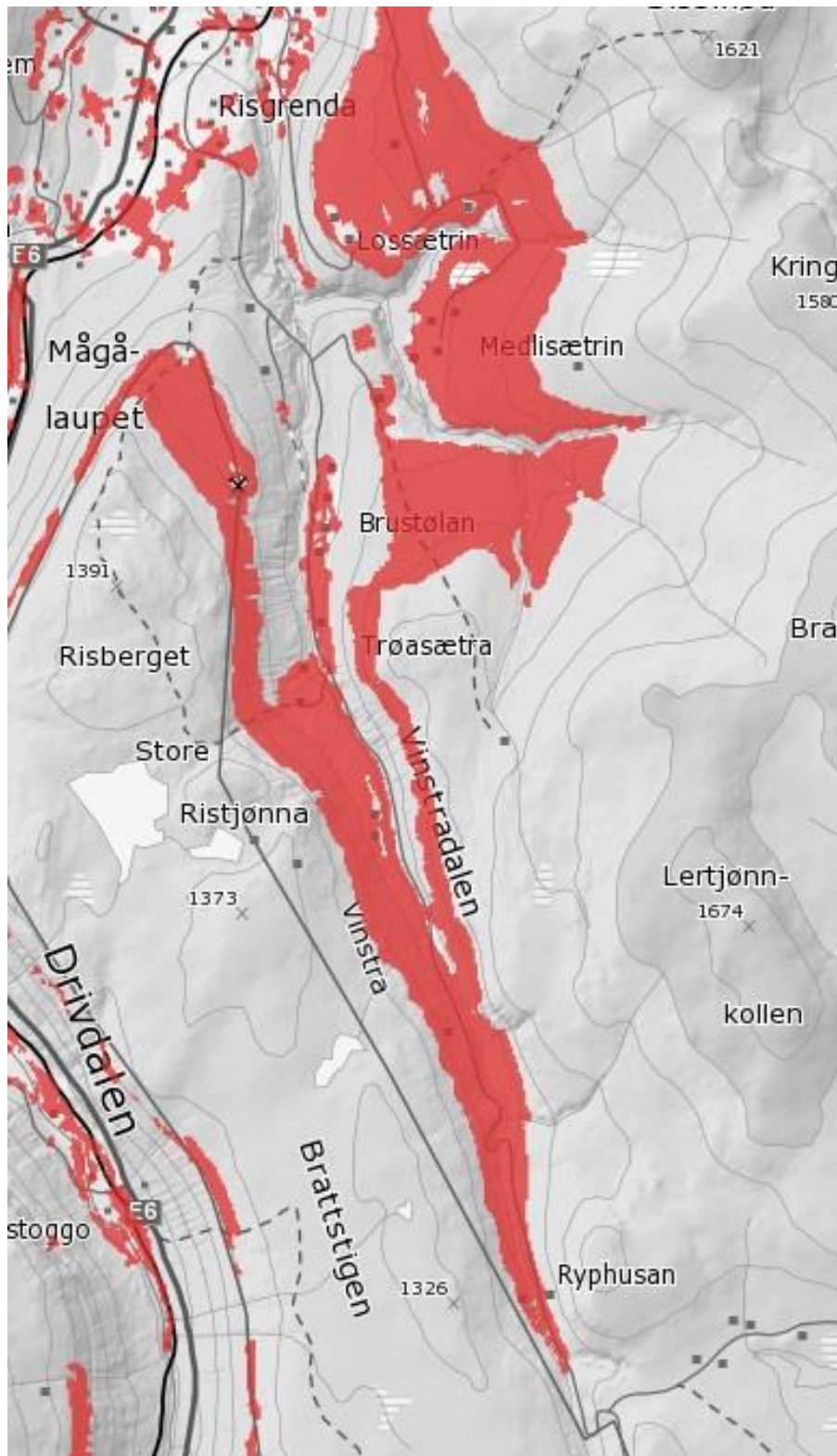
I denne planen behandles bare landbruksinteresser, siden fokuset er bevaring av kulturlandskapet. Dette betyr at jakt, fiske, reiseliv, andre friluftsjntresser, motorferdsel mm. ikke behandles.

Jordbruk

Historisk bruk

Bosettingshistoria i Oppdalsbygda strekker seg langt tilbake, på Rise ved munningen av Vinstradalen har det vært gardar ihvertfall siden år 300-400, trolig lenger. Gjennom de siste århundrene har planområdet vært en viktig ressurs for gardene i bygda. Fjelldalene har vært brukt til utmarksbeiting, utmarksslått og setring. Først brukte man arealene til slåtteland ihvertfall fra 15-1600-tallet, og noe ble ryddet allerede da. Trolig har setrene vært tatt opp i forbindelse med befolkningsøkninga etter 1650, med mest aktivitet på 1700-1800-tallet. Det finnes skriftlige dokumenter på at f.eks. Medlia var brukt på 1600-tallet til utmarksslått av gardar på Lo og Hevle, og at det var utmarksbeite og sætrer her på 1700-tallet (Forbregd, udatert). I Vinstradalen var det tvister om slåttemark allerede på 1500-1600-tallet, og kjent setring tidlig på 1700-tallet, bl.a. rundt 1700 helt inne på Ryphusan. Drifter med sau, storfe eller hest (dvs. uten setring) var også en måte å utnytte beiteressursene på, mest i snaufjellet sør for planområdet. Kilder: Forbregd (udatert), Heggvold & Lien (2008), Stusdal (2005, 2006).

I figur 3 vises en oversikt over områder som er skogløse i dag, men som ligger under den klimatiske skoggrensa. Disse er skogløse pga. lang tids kulturpåvirkning med slått, rydding, setring og beiting, og som man ser av figuren dreier det seg om ganske store arealer. Det er i de røde områdene det finnes naturbeitemark og ikke minst kalkrik boreal hei (åpen hei under skoggrensa). Så lenge kulturpåvirkninga vedvarer vil denne i kombinasjon med fjellklimaet bremse skoggrense-hevinga slik at den går sakte. Redusert beitetrykk og varmere somre vil derimot kunne få fart på prosessen.

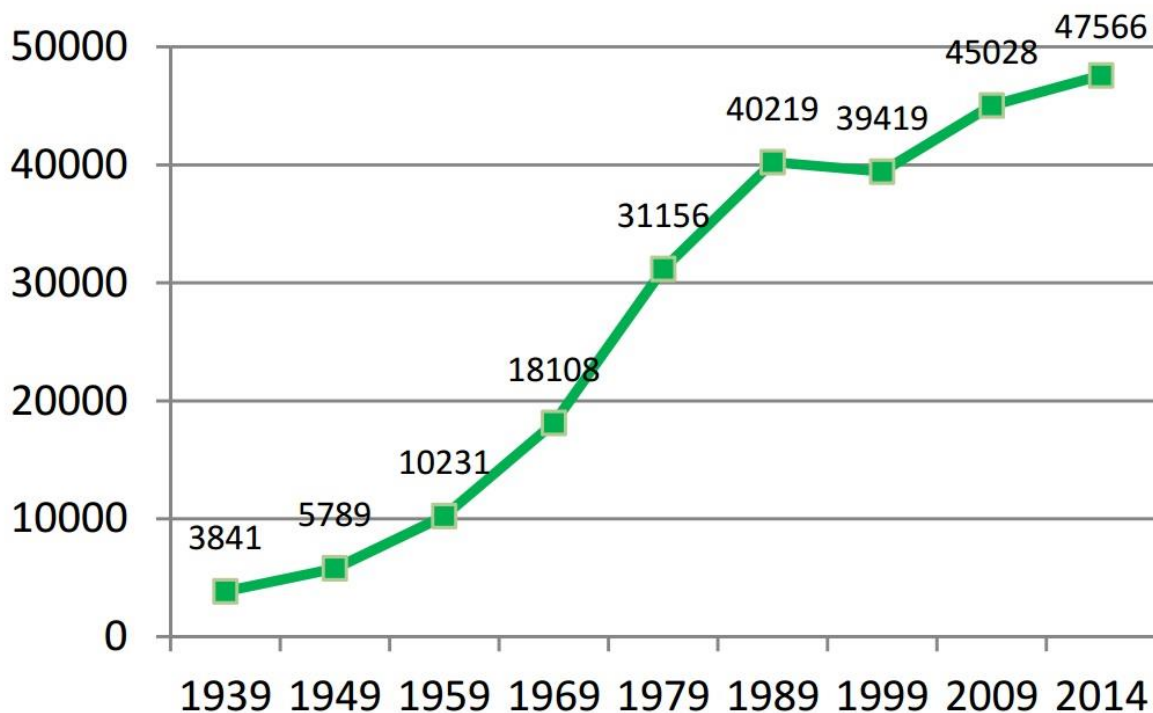

Figur 3. Potensiell skoggrenseheving i planområdet med dagens klima. Areal med rødt viser åpne (skogløse) arealer under den klimatiske skoggrensa, som er åpne pga. lang tids kulturpåvirkning (<http://kilden.skogoglandskap.no>).

Dagens bruk

Setringa ble gradvis lagt ned fra 2. verdenskrig og framover mot årtusenskiftet (Heggvold & Lien 2008). Utmarksslått tok slutt en god del før setringa tok slutt. Men fortsatt er Vinstradalen en viktig beitedal i dagens Oppdalsjordbruk. Endringene siden sætringa opphørte

er særlig at tallet på sau går opp (figur 4) og at tallet på storfe går ned. Det kalkrike jordsmonnet er trolig medvirkende til at dyra har god tilvekst, og at det er attraktivt og lønnsomt å slippe dyr her. Om det en gang blir gjennomført en heldekkende naturtypekartlegging her, vil det vise seg at det aller meste av arealet blir å regne som forvaltningsprioriterte naturtyper tilhørende kulturlandskapet, enten naturbeitemark, boreal hei, hagemark eller beiteskog.

Figur 4. Utvikling i antall sauer på beite i Oppdal kommune 1939-2014, fra Rekdal & Angeloff (2015).

Skogbruk

Skogen består hovedsakelig av bjørk, og har for det meste bare interesse som ved. Det finnes såvidt litt furu i nordre og nedre del av planområdet. Ellers finnes litt plantet gran også i nordre del, først og fremst sør for Storløkkja og enkelte spredte steder nordover langs veien, samt i Loslia. Skogbruk er derfor ikke en framtrедende interesse i planområdet.

BEVARINGSMÅL OG SKJØTSEL

Overordnede mål

Målene for forrige skjøtelsesplan (Heggvold & Lien 2008) var formulert slik:

Hovedmål for skjøtselen: Å ta vare på det biologiske mangfoldet, og det flotte setermiljøet.

Delmål 1: Opprettholde beitebruken med storfe og sau, samt stimulere til mer storfebeite.

Delmål 2: Rydding av utvalgte områder.

Delmål 3: Synliggjøre områdets unike plante- og mineralforekomster, samt dyreliv.

Delmål 4: Synliggjøring og tilrettelegging av kulturminner og gamle ferdselsårer.

Delmål 5: Stimulere til at det tas vare på seterhusene.

Disse målene kan videreføres. Denne planen omfatter likevel ikke kulturminner (delmål 4-5).

Samlet vurdering av tilstand

Beitinga i planområdet er i stor grad opprettholdt fram til våre dager. Det har skjedd et skifte fra sambeite med flere dyreslag, i første rekke storfe og sau, til mer og mer rent sauebeite. Men fortsatt beiter en god del storfe i seterområdene. Etter opphør av seterdrifta er flere prosesser blitt mer synlige, som en sakte fortetting av einer, sannsynligvis også mer vier, bjørk og dvergbjørk. Dette er møtt med aktiv rydding som videreføres i denne planen. Ifølge Dagny Ørstad (pers. medd. 17.08.2016) som har sætret på Ryphusan fra 1954, har vegetasjonen i Ryphuslia endret seg lite i hennes levetid, med et mulig unntak for en liten økning av vier ved Tronget. Hvis det samme kan sies om resten av Vinstradalen, vil tilstanden for kulturlandskapet her være bedre enn i de aller fleste sæterdaler i Norge. Vinstradalen er da også trolig et av de dalførene i Norge som er holdt best i hevd pr. 2016 (forfatterens egen vurdering), det burde være noe å ta vare på.

Trusler

Truslene mot det beitebetingete mangfoldet knyttet til lavvokste engsamfunn er først og fremst en nedgang i dyretall/høstede føreheter med påfølgende gjengroing. Uten kontinuerlig ryddeaktivitet vil det nesten uansett skje en gradvis forbusking selv med mye sau i området, særlig av einer, men også av vier, bjørk og grove høystauder som torhjelms. Trusler fra intensivering i form av gjødsling og pløying regnes å være mindre aktuelt, når man ser bort fra at de fleste setervoller er litt oppgjødslet fra tidligere. Noen har kanskje også vært pløyd tidligere, uten at det er konkrete opplysninger om det.

Retningslinjer og tiltak for hele området

En generell retningslinje for all skjøtsel er å holde bruken så nært opp til den tradisjonelle som mulig. Supplerende informasjon om skjøtsel, beiting mm. kan finnes i Heggvold & Lien (2008), Stusdal (2006), Nedkvitne m.fl. (1995) og Norderhaug m.fl. (1999). Ellers finnes en lignende plan for Grimsdalen i Dovre (Larsen m.fl. 2009).

Stimulere til å opprettholde beitinga (hovedmål, delmål 1):

- Det bør generelt stimuleres til å opprettholde beitinga. Mer om dyreslag og dyretall diskuteres i kapitlet Oppfølging av skjøtselstiltak.

Motvirke gjengroing (hovedmål, delmål 1-2):

- For å holde kulturlandskapet ved like trenger dyra hjelp til å motvirke gjengroing, dette gjelder særlig einer, men også bjørk og ulike buskslag som vier. Det bør lages en mer detaljert ryddeplan for hele området.

Overvåke/oppdage endringer (hovedmål):

- Føre dyrestatistikk for området for å ha kontroll på beitetrykk i forhold til beitekapasitet (se kapitlet Oppfølging av skjøtselstiltak).
- Enkel overvåking av vegetasjon/vegetasjonsendringer gjennom et felles bildearkiv, hvor bilder merkes med tid og sted.
- Nett av faste vegetasjonsruter som følges opp regelmessig, f.eks. hvert 5. eller 10. år. Noen særlig verdifulle kulturlandskapsområder i Norge har slike system av fastruter som analyseres med visse mellomrom, dette gjelder bl.a. Grøvudalen i Sunndal (40 ruter à 1x1 meter, Jordal & Bratli 2009).

Kunnskapsoppbygging (hovedmål, delmål 3):

- Naturtypekartlegginga er ikke heldekkende og noe er foreldet og upresist etter dagens standard. I et såpass spesielt område som Vinstradalen bør man vurdere å gjennomføre en supplerende kartlegging slik at den blir heldekkende.
- Erfaringsbasert kunnskap om natur (og kultur) hos særlig eldre folk bør samles og bevares.

Informasjon (hovedmål, delmål 3):

- Mange skilt og informasjonstavler er allerede satt opp. Man kan vurdere om det er ønskelig med flere, da særlig i områder som ikke har så mye slikt til nå (bl.a. Loslia og Medlia).

Tiltak mot fremmede arter (hovedmål):

- Den offisielle definisjonen på fremmed art er følgende: "*Fremmede arter er arter, som har fått menneskets hjelp til å spre seg utenfor sitt naturlige utbredelsesområde og spredningspotensial*" (www.artsdatabanken.no). Gran er eksempel på en art som er utenfor sitt naturlige utbredelsesområde og er prinsipielt å betrakte som en fremmed art. Man kan diskutere om plantet gran bør omfattes av en skjøtelsplan for kulturlandskap. I den grad grana sprer seg fra plantefeltene og ut i naturen rundt bør man henstille til eierne om å hogge den. Uansett bør hogst av granfeltene ikke følges opp med planting av ny gran, siden dette er et fremmedelement i området.

Figur 5. Granplantefelt ved Storløkkja i Vinstradalen.

Unngå vesentlige naturinngrep (hovedmål):

- Man bør ikke gjødsle eller utføre jordarbeiding i naturbeitemark. Man bør være forsiktig med arealinngrep. Dette kan være hyttebygging, nye større masseuttak mm. Hytter har man stort sett unngått, og gir viktig bidrag til et helhetlig kulturlandskap uten mange veier og inngjerdede, nyere hus.

Beskrivelse av delområder

Området deles naturlig i selve Vinstradalen (dalføret til elva Vinstra) og sidedalene østover med Loslia og Medlia. Den viktigste inndelinga i forbindelse med skjøtsel er de enkelte naturtypelokalitetene i Naturbase. De gjennomgås nedenfor.

Naturtypelokaliteter

Siste versjon av Miljødirektoratets kartløsning Naturbase kan nå som helst studeres på <http://kart.naturbase.no/>. Her kan man også få opp beskrivelser av de enkelte lokalitetene ved å klikke på dem.

I tabell 1 listes alle lokaliteter som ligger i Naturbase pr. i dag.

Tabell 1. Oversikt over naturtypelokaliteter i Naturbase pr. november 2016, med naturtype og verdi (A=svært viktig, B=viktig, C=lokalt viktig). Ytterligere informasjon får man ved å sjekke faktaark med beskrivelse i Naturbase, eksempel for Oppistusætra: <http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00026988>. Her kan man bytte til IID for en hvilken som helst av lokalitetene i tabellen. IID er lokalitetens nummer i Naturbase. *får oppdatert avgrensing og beskrivelse i 2016.

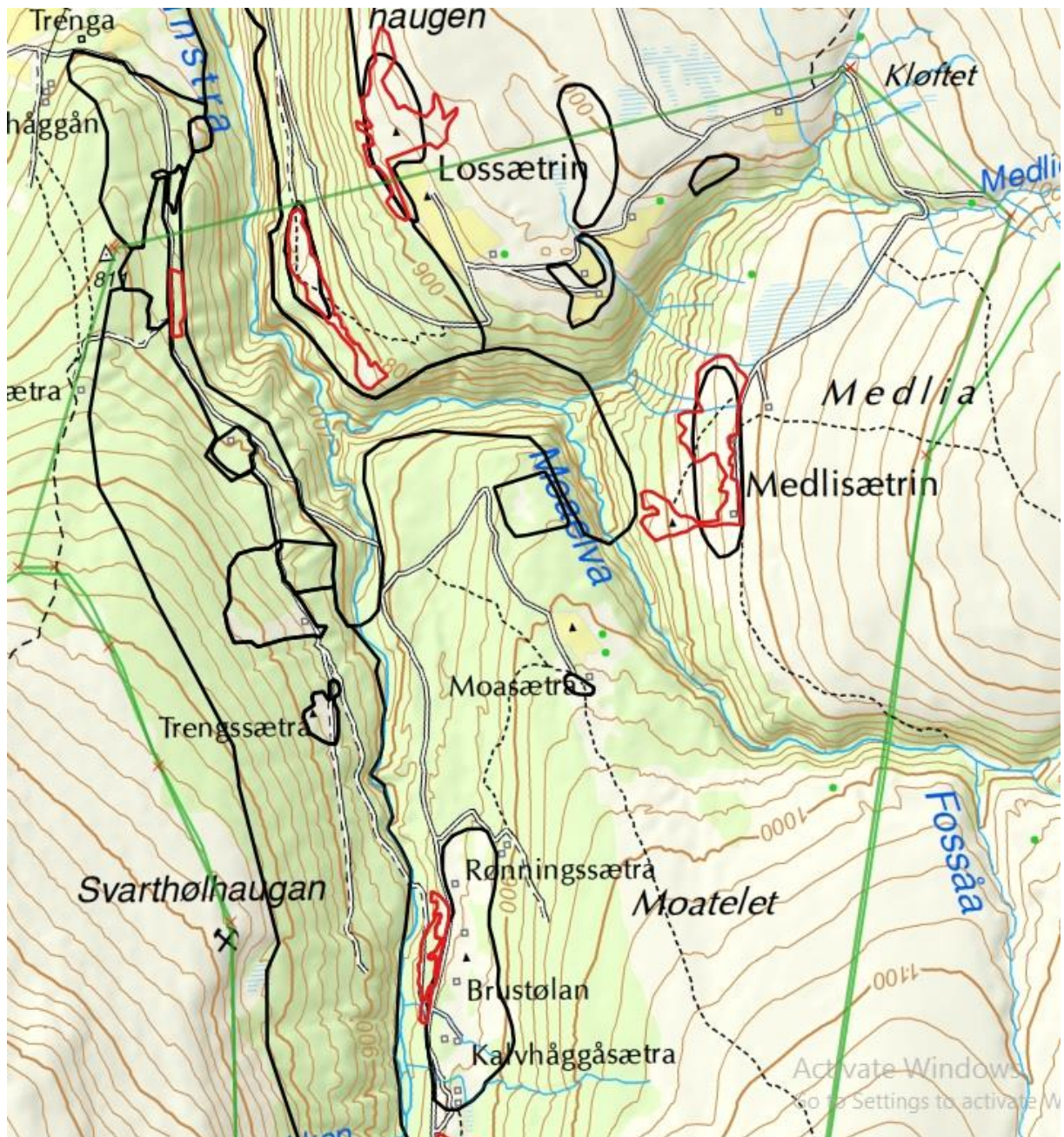
IID	OMRADENAVN	Naturtype	Verdi	Reg.dato
BN00027053	Loslia: Fløttesætra	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00026932	Loslia: Lossætrene NØ	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00027064	Loslia: Losvollsætra	Naturbeitemark	C	03.08.1979
BN00027051	Loslia: NV for Loslisætra*	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00027039	Loslia: Vest for Kløftsætra	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00026902	Loslia: Gammelsætra*	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00026931	Loslia: Nerlosætra og Nordigardssætra	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00026901	Loslia: SV for Lossætrin, skogsbeite	Beiteskog	A	24.08.2005
BN00027038	Medlisætrene*	Naturbeitemark	A	24.08.2005
BN00079853	Vinstradalen vestsida	Beiteskog	A	31.08.2009
BN00079819	Vinstradalen østside	Beiteskog	A	28.08.2009
BN00027050	Vinstradalen: Berteplassen	Naturbeitemark	A	19.08.2005
BN00026989	Vinstradalen: Bjørkåssætra og Nordistusætra*	Naturbeitemark	A	04.09.1996
BN00027013	Vinstradalen: Brustølen	Naturbeitemark	A	02.09.1996
BN00027012	Vinstradalen: Ekkersætra	Naturbeitemark	A	04.09.1996
BN00026991	Vinstradalen: Holsætra	Naturbeitemark	B	02.09.1996
BN00079817	Vinstradalen: Kalløkkjsætra	Naturbeitemark	A	31.08.2009
BN00026927	Vinstradalen: Moasætrin	Naturbeitemark	A	19.08.2005
BN00079852	Vinstradalen: nedafor Kalløkkjsætra	Hagemark	A	31.08.2009

IID	OMRADENAVN	Naturtype	Verdi	Reg.dato
BN00079848	Vinstradalen: Nord for Bjørkåssætra*	Naturbeitemark	A	28.08.2009
BN00079847	Vinstradalen: Nord for Ekkersætra*	Naturbeitemark	A	27.08.2009
BN00079846	Vinstradalen: Nord for Holsætra	Naturbeitemark	A	27.08.2009
BN00079842	Vinstradalen: Nord for Moasætra	Naturbeitemark	B	31.08.2009
BN00079849	Vinstradalen: Nordøst for Bjørkåssætra	Naturbeitemark	A	28.08.2009
BN00026988	Vinstradalen: Oppistusætra	Naturbeitemark	C	04.09.1996
BN00079818	Vinstradalen: Rishaugen	Beiteskog	A	28.08.2009
BN00026987	Vinstradalen: Ryphusan*	Naturbeitemark	A	04.09.1996
BN00027063	Vinstradalen: Stallhøa øst	Kalkrike områder i fjellet	B	01.01.2003
BN00026929	Vinstradalen: Storløkkja	Naturbeitemark	A	19.08.2005
BN00079845	Vinstradalen: Trengssætra	Naturbeitemark	A	31.08.2009
BN00026990	Vinstradalen: Trøasætra*	Naturbeitemark	A	02.09.1996
BN00079841	Vinstradalen: Vesl-løkkja nedafor vegen	Naturbeitemark	A	28.08.2009
BN00079840	Vinstradalen: Vesl-løkkja ovafor vegen	Hagemark	A	28.08.2009
BN00079820	Vinstradalen: Øst for Bjørkåssætra	Naturbeitemark	A	28.08.2009
BN00027052	Vinstras elvekløft	Kalkskog	A	19.08.2005

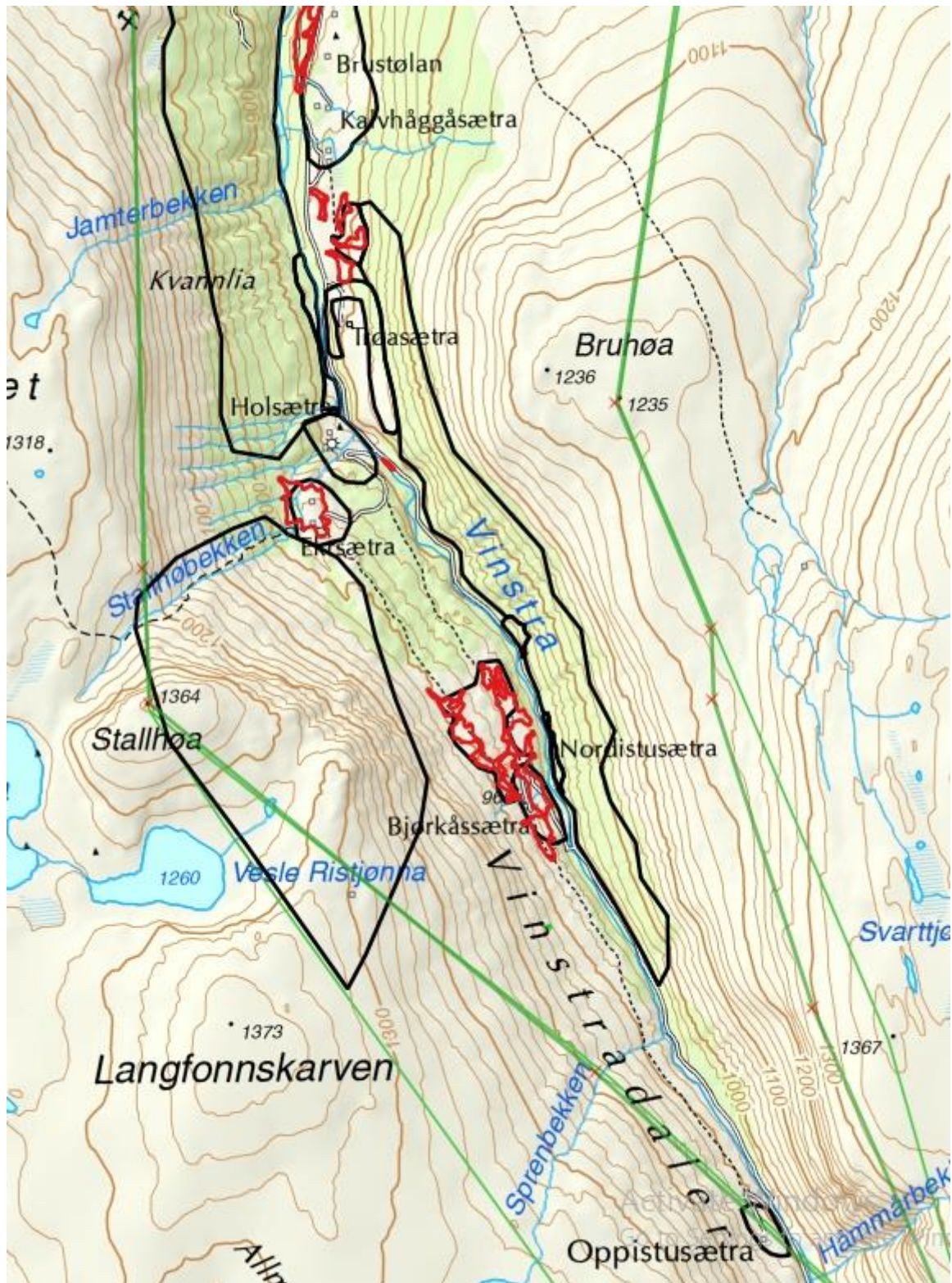
I tabell 1 er det 35 lokaliteter. 27 er naturbeitemarker, fire er beiteskoger (gras- og urterik bjørkeskog, store arealer), to er hagemarker, en er kalkskog (Vinstras elvekløft), og en er kalkrike områder i fjellet. Det finnes en revidert avgrensning og beskrivelse for Vinstras elvekløft (Høitomt 2016), men denne påvirker ikke planen vesentlig. I tillegg til lokalitetene i tabell 1 kommer lokaliteter som ble registrert som nye i 2016, og noen som er levert til Fylkesmannen tidligere, men ikke er kommet videre til Naturbase. Disse vil komme inn i Naturbase senere.

Som man ser i tabell 1 er det noen lokaliteter som er registrert for lang tid siden, én i 1979, og sju i 1996. I planområdet har kulturpåvirkninga vært såpass sterk i lang tid at det meste av arealet under skoggrensa trolig kan regnes som kulturmark.

Nedenfor presenteres utsnitt fra Naturbase med eksisterende lokaliteter i svarte streker og de som er registrert i 2016 med røde streker. Røde figurer som overlapper med svarte er ny og mer korrekt avgrensning, de gamle svarte figurene skal da bort. Grønn strek avgrenser planområdet. Figur 6 viser at det blir ny avgrensning av naturbeitemarkene på Medlisætrene, Kjerkbakksætra og Gammelsætra, mens det kommer til lokaliteter ved Vetl-løkkja og vest for Brustølen. Figur 7 viser at det blir ny avgrensning av Bjørkåssætra/Nordistusætra, Trøasætra (feilaktig oppført som "Ekkersætra" på mange kart) og noen nye lokaliteter mellom Ekkersætra og Brustølan.

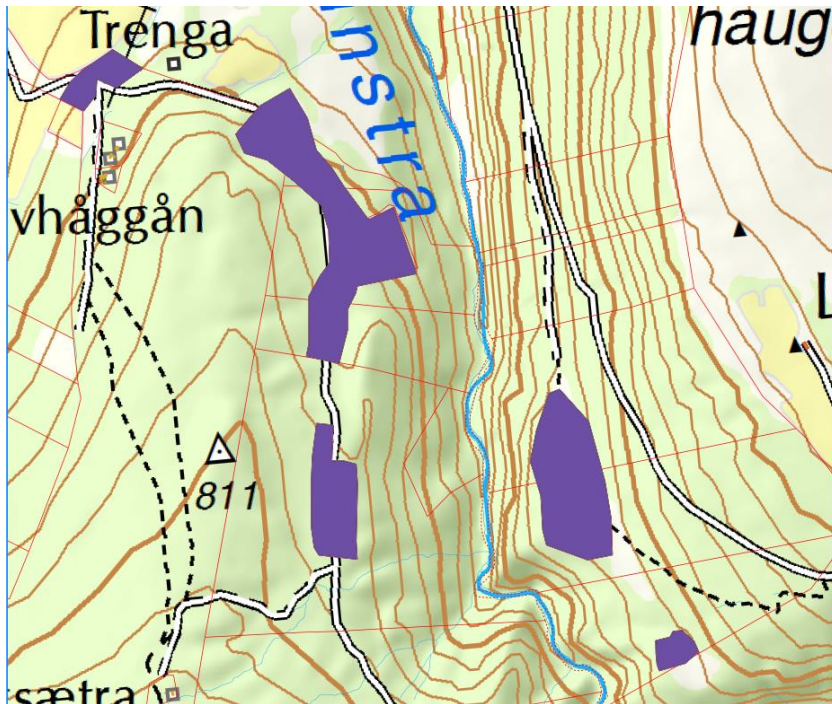
Figur 6. Naturtypelokaliteter fra Naturbase (svart) og registrert 2016 (rødt) i nordre del av Vinstradalen og Loslia. Røde figurer som overlapper med svarte er ny og mer korrekt avgrensing, de gamle svarte figurene skal da bort. Grønn strek er avgrensing av verdifullt kulturlandskap fra Naturbase (se justeringsforslag figur 2).

Figur 7. Naturtypelokaliteter fra Naturbase (svart) og registrert 2016 (rødt) i søndre del av Vinstradalen. Røde figurer som overlapper med svarte er ny og mer korrekt avgrensing, de gamle svarte figurene skal da bort. Tykk grønn strek avgrenser planområdet.

Områder med gjennomført rydding

Nedenfor vises kart over områder som er ryddet for bjørk, og for einer med gravemaskin i 2010 og 2011. Rydding med gravemaskin foregår ved at gravemaskina trer en "svans" med tinder mellom eineren og marka og løfter opp hele eineren med rot og et tynt lag med jord. Dette fører til åpne jordflekker der vegetasjonen må etableres på nytt. Alle disse områdene er befart, og revegetering studert (hvordan vegetasjonen etablerer seg etter fjerning av einer).

Figur 8. Utført rydding i Loslia og nordre del av Vinstradalen 2010-2011.

Figur 9. Utført rydding ved Moasætra, Moabrua og Medlisætrene 2010-2011.

Figur 10. Utført rydding
Brustølan og Ekkersætra
2010-2011.

OPPFØLGING AV OMRÅDET

Oppfølging av skjøtselstiltak

Skjøtselsutfordringer

De største utfordringene med framtidig skjøtsel av kulturlandskapet er trolig følgende:

- opprettholde vegetasjonen ved beiting
- rydding av einer, andre buskvekster og bjørk

Den første utfordringa er særlig knyttet til økonomi og andre forhold i jordbruksnæringa, og kan ikke reguleres av en skjøtselsplan. Imidlertid påvirkes dette også av motivasjon og kunnskap hos husdyreierne, og i den forbindelse kan entusiasmen for å bevare en flott beitedal utgjøre en forskjell. Det er også mulig å stimulere valg av beiteområder gjennom ekstra offentlige tilskudd for å slippe dyr i bestemte områder. Dette har vært prøvd andre steder (bl.a. Grøvudalen i Sunndal).

Den andre utfordringa er å bekjempe gjengroinga som følge av sakte forbusking og suksesjoner i retning skog og hei. Her trenger dyra hjelp selv om beitetrykket i engvegetasjonen er stort nok. Tidligere kom denne hjelpa gjerne gjennom seterdrifta, som brukte ved og bidro til rydding av einer mm. Fjerning/tynning av bjørk motvirker arealreduksjon i åpne områder, og er allerede gjennomført som skjøtselstiltak flere steder de siste ti årene. Einer utgjør et særskilt problem, og valg av ryddemetode er et viktig punkt som diskuteres videre nedenfor.

Einerrydding, erfaringer og retningslinjer

I 2010-2011 ble en del områder (figur 8-10) ryddet med gravemaskin. Nedenfor vises først noen bilder fra disse områdene, deretter drøftes ryddemetoder for einer.

Figur 11. Gravemaskin med svans for rydding av einer, markdag 31.08.2011. Foto: Jenny Kristin Heggvold.

Figur 12. Gammelsætra på Loslia etter rydding av einer, 07.08.2010. Foto: Jenny Kristin Heggvold.

Figur 13. Vetl-løkkja i Vinstradalen etter rydding av einer, 06.08.2010. Dette er eldgammel slåttemark. Foto: Jenny Kristin Heggvold.

Figur 14. Medlia ca fem år etter rydding av einer med gravemaskin (30.08.2016). Ryddinga tar med et relativt tynt jordlag. Etablering av engvegetasjon tar en del år, men frøbanken inneholder for det meste engplanter. Foto: John Bjarne Jordal.

Figur 15. Etablering av vegetasjon vest for Brustølan ca fem år etter rydding av einer med gravemaskin (19.08.2016). Enkelte nitrogenkrevende planter som nesle og bringebær kommer opp i tillegg til engplanter. Disse artene var trolig i einerkrattene også før ryddinga. Foto: John Bjarne Jordal.

Som vist ovenfor medfører rydding med gravemaskin åpen jord som gradvis koloniseres av planter i årene etterpå. Etter en del utprøving blir det bare med et tynt torvlag når eineren løftes opp (Stein Outzen pers. medd.). I tillegg blir det samlet store dunger med einer som enten brennes eller blir liggende. Brannflatene må da også få ny vegetasjon. Det er registrert plantearter i ryddeområdene som er vist på kart i figur 8-10. Hovedkonklusjonen er at det man finner på naken jord ca. fem år etter rydding er stort sett de samme artene som fantes sammen med eineren før rydding. Man finner etablering av noen nitrofile arter som stornesle og bringebær, men stort sett også engarter som hvitmaure, setermjelt, ryllik, sølvbunke, sumpmaure, føllblom, hvitkløver, engkvein og sauesvingel.

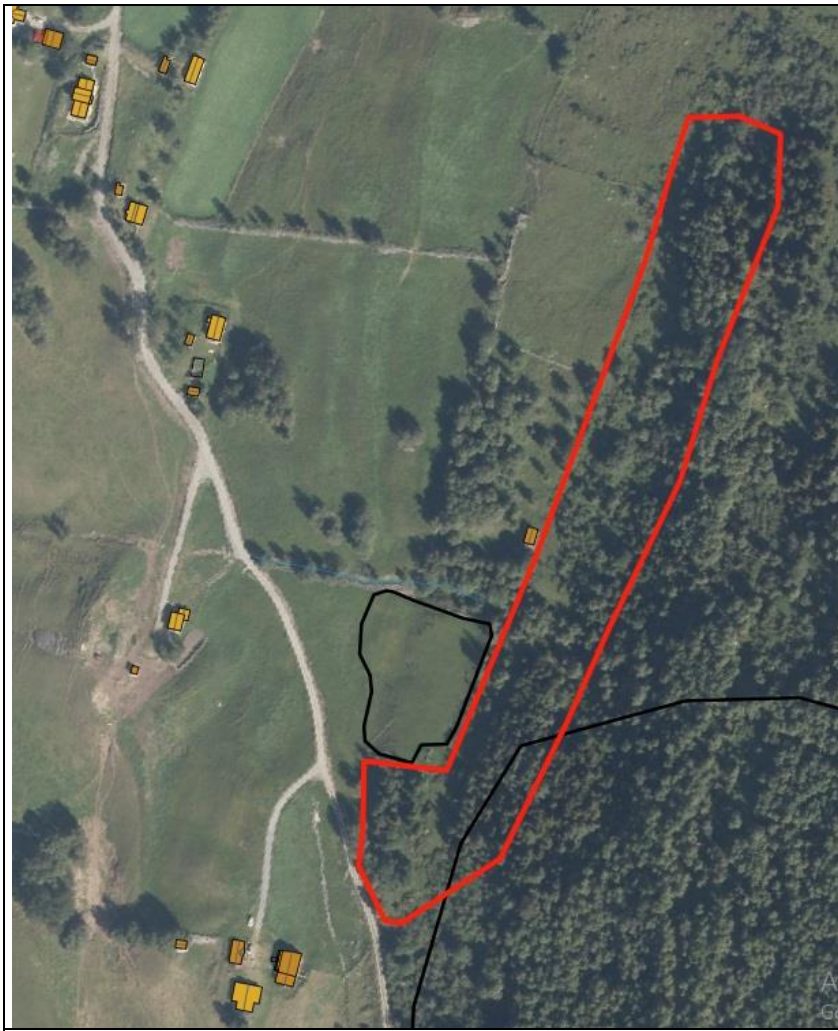
I naturbeitemarkene (også litt i hagemark og beiteskog) i planområdet finnes mye *beitemarkssopp*. Disse lever som mycel ("spindelvev") nede i jorda, og kan være mer sårbar for roting i jorda enn plantene. På jordarbeidet mark ser man sjelden fruktlegemer av beitemarkssopp før etter 20-30 år, og de mer sjeldne og kravfulle artene kommer mye seinere, kanskje først 50-100 år etter jordarbeiding. Man vet lite om hvordan disse reagerer på slike inngrep som kjøring med tunge maskiner og inngrep i jordsmonnet. Bruk av gravemaskin er trolig lite problematisk i boreal hei (f.eks. ved Moasætra og planlagt område Loslia) der det forekommer lite beitemarkssopp. Ut fra en føre-var-betraktning virker det riktig å være restriktiv med bruk av gravemaskin i naturbeitemark. Man vil derfor foreslå en generell restriktiv holdning til slik bruk i artsrike engsamfunn, og dessuten at gravemaskin ihvertfall *ikke skal brukes i naturbeitemark av verdi A*. Erfaring med einerrydding i andre områder finnes bl.a. i Larsen m.fl. (2009) (Grimsdalen i Dovre).

Tabell 2. Forslag til retningslinjer for einerrydding i ulike naturtyper.

Naturtype	Kommentar
Naturbeitemark	Generelt anbefales manuell rydding. Tunge maskiner og inngrep i jordsmonnet frarådes klart i naturbeitemark av verdi A.
Boreal hei (åpen lyngmark under skoggrensa)	Tunge maskiner og inngrep i jordsmonnet kan aksepteres når det utvises forsiktighet, og ikke over for store områder samtidig (kan bl.a. få oppformering av ugrasarter)
Bjørkeskog	Tunge maskiner og inngrep i jordsmonnet kan aksepteres når det utvises forsiktighet, og ikke over for store områder samtidig (kan bl.a. få oppformering av ugrasarter)

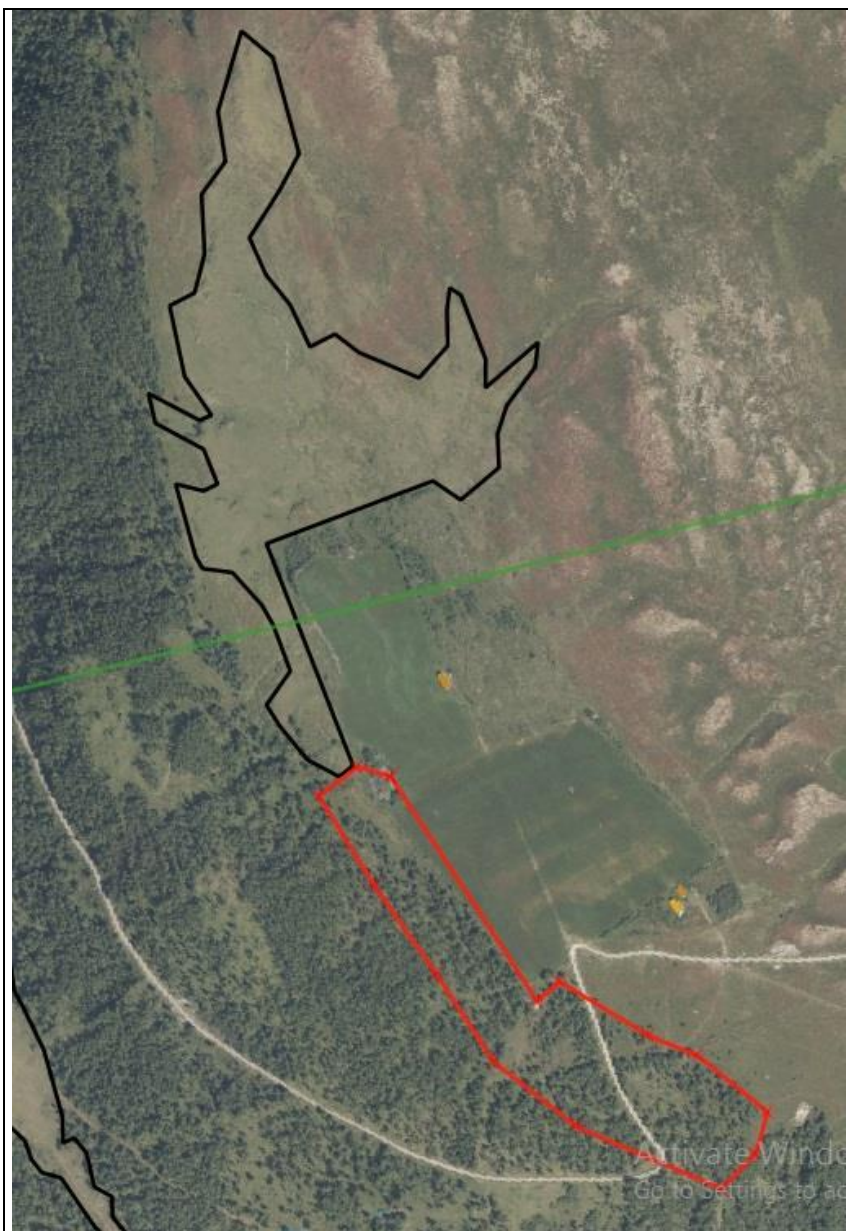
Områder for rydding av einer, bjørk mm.

Vinstradalen og Loe utmarkslag har kommet med ønsker om områder hvor de ønsker å rydde. Rydding er tenkt utført med gravemaskin med utstyr tilpasset einerrydding. Områdene er mottatt som digitale kartfiler fra Oppdal kommune. Områdene er befart og noen av områdene er blitt noe justert i det forslaget som legges fram her. I tillegg foreslås her som et tiltak at det utarbeides en mer detaljert plan for rydding i hele dalen.

Figur 16. Ryddeområde (rød strek) ved de sørligste brukene på Lo. Naturtypelokaliteter med svart strek.

Kommentar: området ble befart 30.08.2016. Det er en del gråor og einer, og området har rester av engvegetasjon innimellom. Rydding kan gjennomføres. Man bør forsøke å unngå opproting av engvegetasjon.

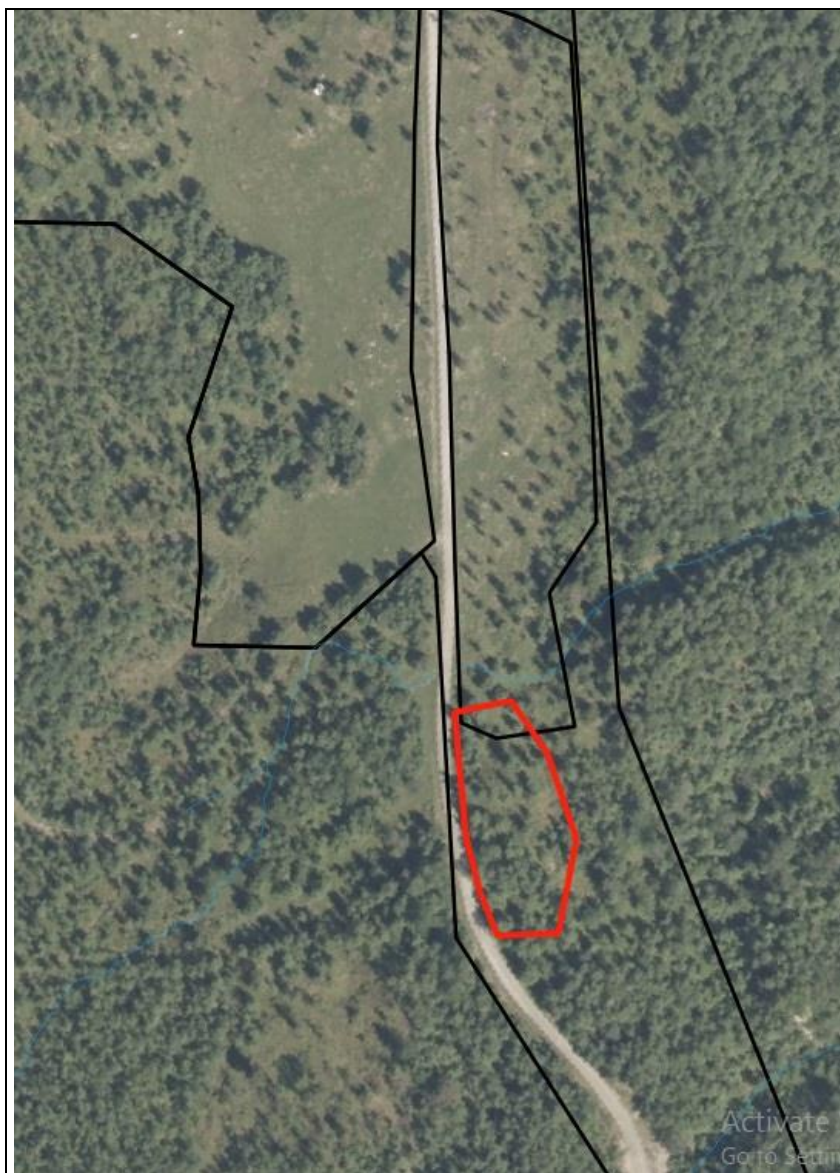

Figur 17. Ryddeområde (rød strek) ved Lossætrene. Naturtypelokaliteter med svart strek (ny avgrensing nord for Kjerkbakksætra, A-lokalitet).

Kommentar: opprinnelig forslag gikk ut på rydding med gravemaskin av et større område nordover fra det området som her foreslås. Dette er imidlertid naturbeitemark av verdi A (svart strek). Rydding som forårsaker skader i torva frarådes her pga. konflikter med et stort mangfold av beitemarks-sopp i jorda, kombinert med relativt lite einer. Rydding kan skje med gravemaskin innenfor rødt område. Man bør forsøke å unngå unødige opprotting av engvegetasjon. Rydding i A-lokaliteter av naturbeitemark bør skje manuelt.

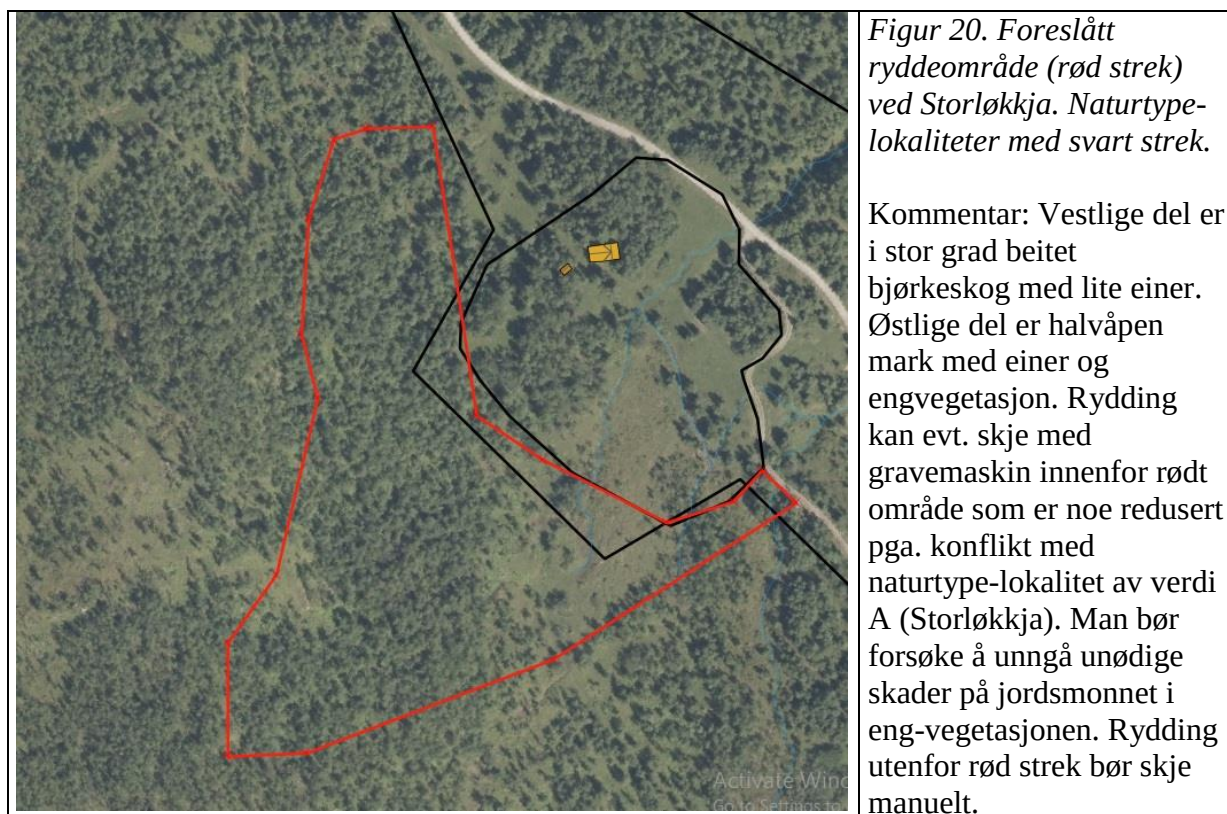

Figur 18. Befaring Loslia 22.06.2016 (i høyre del av område innringet med rød strek ovenfor). Det var enighet om behovet for einerrydding her.

Figur 19. Ønsket ryddeområde (rød strek) ved sørlige del av Vetlløkkja, sør for område ryddet tidligere. Naturtypelokaliteter med svart strek.

Kommentar: Det er en del bjørk, og området har engvegetasjon. Rydding kan gjennomføres som planlagt. Man bør forsøke å unngå unødig opproting av engvegetasjon.

Det er ikke noe prinsipielt i veien for rydding av flere områder enn det som her er beskrevet. Men naturbeitemark av verdi A bør ryddes manuelt, og rydding med gravemaskin (evt. traktor med tilsvarende utstyr) bør generelt skje med stor forsiktighet for å unngå unødige skader på jordsmonnet.

Oppfølging av bevaringsmål

Beitetrykk og beitekapasitet

Med beitekapasitet menes det dyretall som gir optimal produksjon av kjøtt, samtidig som beitegrunnlaget ikke blir forringet på lang sikt (Rekdal & Angeloff 2015). Ifølge samme kilde var tallet sau sluppet i 2014 i Driva beitelag sitt område 8756, mens tilrådd dyretall for dette området basert på vegetasjonsanalyse er 10360 (9300-11400).

Område	Nyttbart areal	Sau per km ²	Sauetal	Avrunda	Sleppt 2014
Driva	148	70	10 360	9 300 - 11 400	8 756
Ålma - Gissingerbekken	44	70	3 080	2 800 - 3 400	5 322
Innsetmerket - Ålma	149	70	10 430	9 400 - 10 500	5 967
Oppdal østfjell	341	70	23 870	21 500 - 26 300	20 045

Tabell 3. Tilrådd og aktuelt sauetall i Oppdal østfjell, fra Rekdal & Angeloff (2015).

Basert på tabell 3 er det trolig at sauetallet i Driva beitelag sitt område, antakelig også i planområdet, idag er ganske nært opp mot det nivået der det kan være uten å overbelaste ressursgrunnlaget. I tillegg til sau beiter også storfe i området. Sambeite mellom sau og storfe har en gunstig innvirkning på vegetasjonen og artsmangfoldet, mens ensidig saubeite kan

være uheldig for enkelte arter fordi sauene beiter selektivt på dem, som orkidéer og marinøkler. Sauene har en tendens til å dra opp på fjellet utpå sommeren på jakt etter ferskt beite i snøleier og baklier. Da kan storfe gi et viktig bidrag til beitetrykk og kulturlandskapspleie i skogområdene og nær sætrene. Ifølge Rekdal & Angeloff (2015) beitet 198 storfe i Vinstradalen og 53 i Medlia-Loslia i 2014, og uttaler dette om fordelene ved sambeiting: "*Engbjørkeskogen* er så voksterleg at det er vanskeleg å stoppe attgroinga dersom ein berre har sau. Storfe har mykje betre kultiveringsverknad i slik skog på grunn av større trakkeffekt og avdi storfe et meir grovvaksne planter. Det er derfor viktig, ikkje minst for sauene, at storfe også er til stades i desse skogliene. For optimal utnytting av beiteressursane i utmark i Oppdal hadde det ideelle vore at sau beitar skogliene om våren før dei trekkjer opp i snaufjellet, storfe beitar her om sommaren, før sauene igjen kjem ned att ut på hausten med dei dyra som ikkje har så stor fôrtrøng." Hvis man regner 1 storfe som 5 sauer, vil beitetrykket fra de 250 storfe som beitet i planområdet i 2014 tilsvare 1250 sauer, men pga. kortere beitetid kanskje likevel noe lavere tall. Hvis man legger dette tallet til aktuelle tall for sau for 2014 i tabell 3, kan det tenkes at dyretallet i planområdet er noenlunde i samsvar med ressursgrunnlaget. Man kan tenke seg at noe økning i antall storfe og en mulig beskjeden reduksjon i sauetall kanskje kunne være optimalt for bevaring av beitekvalitet og vegetasjon/mangfold i planområdet. Dette bildet kan man også supplere ved å studere tilvekst på sau og storfe i området over flere år, og sammenligne dette med andre områder, men dette vil ikke bli gjort her, og er heller ikke gjort av Rekdal & Angeloff (2015).

Overvåking

Det foreslås etablering av et nett av faste vegetasjonsruter som følges opp regelmessig, f.eks. hvert 5. eller 10. år. Noen særlig verdifulle kulturlandskapsområder i Norge har slike system av fastruter som analyseres med visse mellomrom, dette gjelder bl.a. Grøvudalen i Sunndal (Jordal & Bratli 2009). I Grøvudalen er det lagt ut 8 prøveflater à 10x10 meter i viktige naturbeitemarker spredd gjennom dalen. I hver prøveflate er det trukket ut tilfeldig fem ruter à 1x1 m, så det er dermed analysert 40 slike ruter.

En enklere form for overvåking er å sammenligne bilder fra ulike tidsperioder. Det foreslås oppbygging av et slik bildearkiv.

En annen innfallsvinkel til dette med beitekapasitet og mulig overbeite er å følge med på tilveksten av lam og ungdyr av storfe for å se om det kan observeres noen nedgang.

Kunnskapsoppbygging

Vinstradalen, Loslia og Medlia består stort sett av naturtyper tilhørende kulturlandskapet. Noen områder er imidlertid ikke kartlagt, og noen er kartlagt i 1996 (7 lokaliteter, mange av de viktige seterområdene, ofte dårlig avgrenset), og en i 1979 (Jarle Holten, andrehånds opplysning). Andre områder med mangelfull avgrensing er bl.a. de øvrige som ble beskrevet av Jordal & Gaarder (2007) basert på feltarbeid i 2005 (se tabell 4). Disse ble inntegnet på svarthvite manuskart (økonomisk kart) i målestokk 1:10.000 og digitalisert av andre uten bruk av ortofoto, noe som ga for lav nøyaktighet etter dagens standard. Naturtypen "boreal hei" (åpne, heipregede områder under skoggrensa) kom inn i DN-håndbok nr. 13 i 2007, og er ikke kartlagt i området. I tabell 4 er det listet opp noen områder som ikke er kartlagt, eller som er dårlig kartlagt.

Områdene i tabell 4 er ønskelig å få en bedre naturtypekartlegging av, og vil bidra til en totalkartlegging av kulturlandskapet i planområdet. Så viser figur 3 at store arealer over dagens skoggrense ligger under klimatisk skoggrense, og dermed er å betrakte som boreal hei.

Siden det her stort sett dreier seg om kalkrik hei, har vi den prioriterte naturtype rik boreal hei langs hele dalen og i Loslia og Medlia.

Tabell 4. Et utvalg områder som ikke er naturtypekartlagt eller har dårlig kartleggingsstatus.

Område	Antatt naturtype	Kommentar
Oppestusætra-Bjørkåssætra	Boreal hei	Ikke kartlagt
Bjørkåssætra-Trøasætra	Boreal hei	Ikke kartlagt
Holsætra-Ekkersætra-Brustølen	Naturbeitemark, boreal hei, rikmyr, hagemark	Delvis (gammel) kartlegging, delvis ikke kartlagt
Skoglia østsida av elva Ekkersætra-Moabrua nedenfor veien	Beiteskog	Ikke kartlagt
Skoglia Brustølen-Moasætra øst for veien	Beiteskog	Ikke kartlagt
Medlia	Boreal hei	Ikke kartlagt
Loslia nord for veien på snaufjellet	Boreal hei	Ikke kartlagt
Skoglia i Loslia	Beiteskog, kalkskog	Gammel, dårlig kartlegging
Et utvalg sætre omtalt av Heggvold & Lien (2008) s.	Naturbeitemark mm.	Ikke kartlagt

Ellers understrekes også verdien av å ta vare på og skrive ned tradisjonsbåren kunnskap om natur og kultur i befolkninga.

Informasjon

I Vinstradalen finnes det allerede et utvalg informasjonstavler langs veien. Disse inneholder informasjon om både historie og natur. I Loslia og Medlia er det ikke sett slike tavler. Det antas fortsatt å være et potensiale for formidling av informasjon om både natur og kultur i deler av området, og da særlig områder som ikke ligger langs veien i Vinstradalen. Man kan også tenke seg flere navneskilt. Overføring av kunnskap kan også skje ved å videreføre kombinasjonen av fysisk informasjon på stedet og kobling mot informasjon på Internett som kan nås fra mobiltelefon. Når man står ved en seterstøl finne lenke til beskrivelser for naturtyper i nærheten (eks.: <http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00027013> når man står ved Brustølen).

Revidering av skjøtselsplanen

Gyldighetsperiode for denne planen er 2017-2021. Etter dette bør planen revideres.

OPPSUMMERING AV PLANLAGT FORVALTNING

Tabell 5 oppsummerer planlagte tiltak innenfor temaet skjøtsel av biologisk verdifullt kulturlandskap.

Tabell 5. Oppsummering av foreslåtte tiltak innenfor temaet skjøtsel av biologisk verdifullt kulturlandskap.

Tiltak	Ansvarlig
Rydding av skog, kratt og einer på noen definerte områder i denne planen	Vinstradalen og Loe utmarkslag
Utarbeiding av mer detaljert plan for rydding	Oppdal kommune/ Vinstradalen og Loe utmarkslag
Beiting, bl.a. stimulering til noe mer storfe	Oppdal kommune/ Vinstradalen og Loe utmarkslag
Dyretallstatistikk	Oppdal kommune
Heldekkende naturtypekartlegging	Oppdal kommune/ Fylkesmannen
Bevaring av tradisjonsbåren, ikke nedskrevet kunnskap om natur/kultur	Vinstradalen og Loe utmarkslag
Arkiv for gamle og nye bilder som viser tilstand (Internett, kan evt. også brukes til utstilling)	Vinstradalen og Loe utmarkslag
Overvåking med fastruter hvert 10. år	Oppdal kommune/ Fylkesmannen
Vurdere flere informasjonstavler/skilt	Vinstradalen og Loe utmarkslag
Evt. fjerning av gran	Grunneiere, Vinstradalen og Loe utmarkslag
Unngå større naturinngrep	Oppdal kommune/ Vinstradalen og Loe utmarkslag

KILDER

- Artsdatabanken & GBIF 2016. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/> Sitert 01.11.2016.
- Elven, R., Fremstad, E., Hegre, H., Nilsen, L. & Solstad, H. 1996. Botaniske verdier i Dovrefjell-området. NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 1996-3. 151 s.
- Forbregd, P. Udatert. Setre på øst- og sydsiden i Oppdal. Hefte, 63 s.
- Fremstad, E. & Elven, R. 1997. Botaniske verdier i Dovrefjell-området. Utvidelser i Hedmark. Vitenskapsmuseet, NTNU og Botanisk hage og museum, UiO, rapport. 35 s.
- Halvorsen, R. et al. 2015. Natur i Norge (NiN) versjon 2.0 (<http://www.artsdatabanken.no/NaturiNorge>)
- Heggvold, J.K. & Lien, O. 2008. Skjøtselsplan for Vinstradalen og Loe utmarkslag. 73 s.
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge. 193 s.
- Høitomt T. 2016. Naturverdier for lokalitet Vinstra i Oppdal (kalkskogsprosjektet), registrert i forbindelse med prosjekt Kalkskog Sør-Trøndelag 2015. NaRIN faktaark. Biofokus, NINA, Miljøfaglig utredning. 8 s.
- Jordal, J.B. 2010. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune i 2009, med hovedvekt på Kinnpiken-Grytdalen og Vinstradalen. Rapport J. B. Jordal nr. 2-2010. 97 s.
- Jordal J, J.B. under arbeid. Skjøtselsplan for kulturlandskapet i verneområdene i Vinstradalen. Rapport J.B. Jordal
- Jordal, J.B. & Bratli, H. 2009. Skjøtsel og overvåking av biologisk verdifullt kulturlandskap i Grøvdalen, Sunndal. Rapport J.B. Jordal nr. 1 - 2009. 55 s.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 1996. Undersøkelser av beitemarkssopp, flora og vegetasjon i seterlandskapet i Dindalen, Unndalen, Vinstradalen og Åmotsdalen i Oppdal, Sør-Trøndelag i 1996. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernavdelingen rapport nr. 6/96: 51 s.
- Jordal, J.B. & Gaarder, G. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2005:66, 116 s.
- Larsen, B.H., Fiksdahl, B. & Ruud, T. 2009. Utkast til skjøtselsplan for Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune. Miljøfaglig Utredning rapport 2009:58.
- Liavik, K. 1996. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap, Sør-Trøndelag. Sluttrapport for Sør-Trøndelag. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 5/96. 109 s
- Lindgaard, A. & Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.
- Miljødirektoratet 2014. Kartlegging av naturtyper. Faktaark pr. desember 2014.
- Miljødirektoratet 2016. Naturbase. Tilgjengelig fra <http://kart.naturbase.no/>. Sist besøkt 21.11.2016.
- Moen, A. 1998. Vegetasjon. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.
- Nedkvitne, J.J., Garmo, T.H. & Staaland, H. 1995. Beitedyr i kulturlandskapet, landbruksforlaget.
- Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L., Kvame, M. 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget
- Rekdal, Y. & Angeloff, M. 2015. Vegetasjon og beite i Oppdal østfjell. Rapport fra vegetasjonskartlegging i Oppdal kommune. Norsk institutt for skog og landskap Rapport 10/2015. 80 s.
- Stusdal, V., 2005. Oppfølging av særlig verdifulle kulturlandskap i Sør-Trøndelag. Vedlegg 1 Restaurering og skjøtsel av gammel kulturmark, Vedlegg II Bevaring av kulturminner og kulturmiljøer. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling.

- Stusdal, V. 2006. Oppfølging av særlig verdifulle kulturlandskap i Sør-Trøndelag. Rapport Oppdal kommune. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling. 47 s
- Sæther et. al., 1981, Flora og vegetasjon i Drivas nedbørfelt, Møre og Romsdal, Oppland og Sør-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-års verna vassdrag. Delrapport 4. DKNVSM rapport, Botanisk Serie 1981-6. 127 s. + vedlegg.
- Vinstradalen og Loe utmarkslag 2010. Tilstandsrapport sæterhus. Rapport, 33 s.

VEDLEGG

Nye/reviderte naturtypebeskrivelser

I det følgende er undersøkte lokaliteter beskrevet etter en fast mal i samsvar med Miljødirektoratets faktaark for naturtyper (versjon desember 2014). Områdebeskrivelsen er inndelt i innledning, beliggenhet og naturgrunnlag, naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper, kulturpåvirkning, arts mangfold, bruk, tilstand og påvirkning, fremmede arter, skjøtsel og hensyn, del av helhetlig landskap og verdibegrunnelse. Oppetusætra ligger delvis innenfor landskapsvernområdet, og behandles i skjøtelsplan for verneområdene.

Symboler for vegetasjonssoner og vegetasjonsseksjoner (basert på Moen 1998) forklares fortløpende i teksten. Typer i NiN-systemet følger NiN 2.0-enheter i målestokk 1:5000 (Halvorsen m.fl. 2015). Røddlistearter (Henriksen & Hilmo 2015) er nevnt spesielt. Røddlistede naturtyper omtales i henhold til Lindgaard & Henriksen (2011).

Kategorier på røddlistene:

CR=kritisk truet

EN=sterkt truet

VU=sårbar

DD=datamangel

NT=nær truet

01 Vinstradalen: Bjørkåssætra og Nordistusætra

IID (Naturbase-nr.): BN00026989 og BN00079847

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 18.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på undersøkelser av setervollene av Jordal & Gaarder (1997, 2007, feltarbeid 04.09.1996, BN00026989), grasområder nord og vest for setrene av Jordal (2010, feltarbeid 28.08.2009, "nord for Bjørkåssætra", IID BN00079847) og eget feltarbeid 18.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtelsplan. De to områdene slås sammen og får ny avgrensing.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Bjørkåssætra og Nordistusætra ligger i et stykke inne i Vinstradalen, på vestsida av elva. Dette er setre med overflatedyrket mark i tillegg til udyrkede arealer som stedvis finnes et godt stykke ut fra setrene. Det går bilvei fram. Lokaliteten grenser stort sett til boreal hei, og i tillegg er noe areal med nitrofile enger utelatt ved setra. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). Avgrensinga er noe justert i forhold til Jordal & Gaarder (2007) og Jordal (2010), bl.a. er de to tidligere lokalitetene slått sammen til én.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på røddlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. En ruteanalyse på 10x10 m på Bjørkåssætra i 1996 viste dominans av fjellgulaks, sauesvingel, sølvbunke, engkvein, fjellfiol, fjellblom, harerug, katterot og hvitkløver. I kantene er det

oppslag av bjørk og einer. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminatural eng av følgende grunntyper: sterkt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-17), sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8) og såvidt litt kalkrik fukteng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10).

Artsmangfold: Av planter er det funnet bl.a. bakkesøte (NT), bittersøte, blåkoll, dunhavre, fjellnøkleblom, bakkestarr, dvergjamne, dvergsnelle, finnmarkssiv, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellmarinøkkell, fjellnøkleblom, fjellrapp, fjellpestrot, fjellsmelle, fjellstarr, fjellstjerneblom, fjelltimotei, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, fuglestarr, gulsildre, harerug, hårstarr, jåblom, kastanjesiv, kattedot, marinøkkell, prestekrage, reinmjelt, setermjelt, småengkall, småsøte (NT), snøsøte, svartstarr, trefingerurt og vierstarr. I Artskart (1952-1979, sjekket 2005, upresist stedfestet) nevnes også hvitkurle (NT), agnorstarr, brudespore, buestarr, dubbestarr, fjell-lok, jervrapp og skåresildre fra området. En ruteanalyse på 10x10 m på Bjørkåssætra i 1996 viste meget artsrik vegetasjon (Jordal & Gaarder 1997). Av sopp kan nevnes semsket rødspore (NT), rombesporet rødspore (NT), lutvokssopp (NT), mørkskjellet vokssopp (NT), *E. atrocoeruleum* (NT), lillagrå rødspore (NT), tyrkerrødspore (NT), bitter vokssopp (NT), blekskivet rødspore, blårandrødspore, gul småfingersopp, silkerødspore, mønjevokssopp, kjeglevokssopp, liten vokssopp, engvokssopp, skjørvokssopp, kjeglevokssopp, papegøye vokssopp, skarlagenvokssopp og blågrønn kragesopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting, trolig brukt rundt 300 år. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men kan ha vært gjødslet med fast husdyrgjødsel tidligere i engene nærmest husene. Noe av dette arealet er ikke inkludert.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Dette er en stor og artsrik lokalitet med flere interessante arter og bra hevdtilstand. Blant annet finnes fjellnøkleblom, som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011). Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): høy (7-8 NT), arts mangfold: høy (ca. 30 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy-middels. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

02 Vinstradalen: Holsætra ved vegen

IID (Naturbase-nr.):	(ny)
Naturtype:	D04 naturbeitemark
Delnaturtype:	D0431 rik beiteeng
Verdi:	B
Undersøkt sist:	18.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 18.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Vinstradalen, mellom veien og elva like sør for avkjørselen til Holssætra og Trøasætra. Arealet er udyrket. Lokaliteten grenser i øst til bilvei og i vest til elva. I nord og sør grenser den til forstyrret mark. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene

(sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. Viktige arter i vegetasjonen var engkvein, fjellgulaks og sauesvingel. Det forekommer såvidt litt einer og sølvvier, ellers noen heiarter som krekling, tyttebær og melbær. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturalig eng av grunntype "sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg" (T32-C-8). *Artsmangfold:* Av planter er det funnet aurikkelsveve, bittersøte, bjønnbrodd, blåklokke, dvergjamne, dvergsnelle, engfrytle, fjellfiol, fjellgulaks, fjellmarikåpe, fjellrapp, fjellsmelle, fjelløyentrøst, flekkmure, geitsvingel, harerug, kattedot, rabbetust, reinrose, rynkevier, sauesvingel, setermjelt og småsøte (NT). Av sopp er det funnet beiterødspore.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektede egenskaper - størrelse: middels, rødlistearter (pr. 2015): lav, artsamangfold: middels (21 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed verdi B (viktig).

03 Vinstradalen: Trøasætra

IID (Naturbase-nr.): BN00026990

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 18.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på Jordal & Gaarder (1997, 2007, feltarbeid 02.09.1996), Jarle I. Holten (pers. medd., feltarbeid 01.08.1979) og eget feltarbeid 18.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtelsesplan. Lokaliteten får ny avgrensing.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Trøasætra ligger et stykke inne i Vinstradalen, på vestsida av elva. Dette er en seter med overflatedyrket mark i tillegg til udyrkede arealer. Det går vei hit opp fra Vinstradalsveien. Lokaliteten grenser stort sett til boreal hei. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). Avgrensinga er noe justert i forhold til Jordal & Gaarder (2007).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. En ruteanalyse på 10x10 m på Trøasætra i 1996 viste dominans av engkvein, ryllik, fjellfiol, hvitkløver, marikåper, setermjelt, fjellrapp, flekkmure, fjellgulaks, harerug og hvitmaure. I kantene er det svakt oppslag av bjørk og einer. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturalig eng av grunntype "sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg" (T32-C-8)

Artsmangfold: Av planter er det funnet bl.a. aurikkelsveve, bjønnbrodd, blåklokke, blåkoll, dvergjamne, finnskjegg, fjellfiol, fjellmarikåpe, fjellrapp, fjelltimotei, fjelløyentrøst,

flekkmure, gulsildre, hårstarr, jåblom, katterfot, marinøkkel, rødsvingel, sauesvingel, setermjelt, seterrapp, småengkall, småsyre, snøsøte, særbustarr og trefingerurt. Jarle I. Holten (01.08.1979, pers. medd.) fant bl.a. bittersøte, småsøte (NT), dunkjempe, dvergsnelle, finnmarkssiv, fjellnøkleblom, fjellsnelle, fuglestarr, reinmjelt og sandfiol. Av sopp er det funnet engvokssopp, kritt vokssopp, fjellvokssopp, kjeglevokssopp og skjervokssopp (dårlige data, potensiale for mer).

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere antakelig både slått og beiting, trolig brukt bortimot 300 år. Lokaliteten var i 2016 beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men kan ha vært gjødslet med fast husdyrgjødsel tidligere i engene nærmest husene.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): lav, arts mangfold: høy (ca. 30 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

04 Vinstradalen: Ekkersætra nord

IID (Naturbase-nr.): BN00079847

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 29.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på Jordal (2010, feltarbeid 27.08.2009), og eget feltarbeid 29.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan. Lokaliteten får ny avgrensing.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Vinstradalen, nord for Ekkersætra og består av udyrkede arealer. Det går bilvei i nærheten. Lokaliteten grenser stort sett til omliggende boreal hei. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). Avgrensinga er noe justert i forhold til Jordal (2010), bl.a. ved at boreal hei ikke er inkludert.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av følgende grunntyper: sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8), og kalkrik fukteng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10). Viktige arter er bl.a. sauesvingel, fjellgulaks, smyle og stedvis noe dunhavre.

Arts mangfold: Av planter kan nevnes bl.a. bakkesøte (NT), bittersøte, bjørnebrodd, dunhavre, dvergjamne, dvergsnelle, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjellrapp, fjellsnelle, fjelltimotei, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, gullmyrklegg, gulsildre, harerug, hvitmaure, hårstarr, jåblom, katterfot, myrtevier, reinmjelt, rynkevier, setermjelt, småengkall, småsøte (NT), sumpmaure, svartstarr, trillingsiv og tvebostarr. Av beitemarkssopp kan nevnes mønjevokssopp, seig vokssopp, lutvokssopp (NT) og mørkskjellet vokssopp (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel beitemark, kanskje også slåttemark, trolig brukt minst 300 år. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau og storfe, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Fjellnøkleblom er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011). Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): middels (4 NT), artsmangfold: middels (ca. 23 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed i utgangspunktet verdi B, men pga. artsutvalg med flere sjeldne kalkkrevende engplanter og stort potensiale for flere rødlistede beitemarkssopp settes verdien likevel til A (svært viktig).

05 Vinstradalen: Megardssætra sør

IID (Naturbase-nr.): (ny)

Naturtype: A05 rikmyr

Delnaturtype: A0506 ekstremrik myr i høyereliggende områder

Verdi: A

Undersøkt sist: 29.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 29.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Vinstradalen, sør for Megardssætra på østsida av veien. Det går bilvei i nærheten. Lokaliteten grenser til boreal hei på alle kanter. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no).

Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er rikmyr av delnaturtype ekstremrik myr i høyereliggende områder. Etter NiN 2.0 er lokaliteten av grunntype kalkrik myrkant og kildemyr (V1-C-7), med flere kilder.

Artsmangfold: Av planter er det funnet agnorstarr, bjørnebrodd, bleikvier, dvergjamne, dvergsnelle, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, fjellsnelle, fjellstarr, fjelltistel, gullmyrklegg, gulsildre, hvitmaure, hårstarr, jåblom, kastanjesiv, myrsauløk, myrtevier, rynkevier, setermjelt, sotstarr, sumpmaure, svartstarr, trillingsiv og tvebostarr. Flere av disse er indikatorer på ekstremrik myr.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau og storfe og var litt tråkkpåvirket.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Fysiske inngrep bør unngås, særlig slike som påvirker den hydrologiske balansen. Tråkkpåvirkning kan være uheldig.

Del av helhetlig landskap: Fjellnøkleblom er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011).

Rikmyrer og kildemyrer forekommer ganske spredt i Vinstradalen.

Verdibegrunnelse: Fjellnøkleblom er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011). Basert på faktaark

fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: lav, rødlistearter (pr. 2015): ingen, kjennetegnende arter: høy (flere ekstremrikindikatorer), tilstand: høy. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

06 Vinstradalen: Megardssætra sørvest

IID (Naturbase-nr.): (ny)
Naturtype: A05 rikmyr
Delnaturtype: A0506 ekstremrik myr i høyereliggende områder
Verdi: A
Undersøkt sist: 29.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 29.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Vinstradalen, sørvest for Megardssætra på østsida av veien. Det går bilvei i nærheten. Lokaliteten grenser til boreal hei på alle kanter. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er rikmyr av delnaturtype ekstremrik myr i høyereliggende områder. Etter NiN 2.0 er lokaliteten av grunntype kalkrik myrkant og kildemyr (V1-C-7), med flere kilder.

Artsmangfold: Av planter er det funnet bjørnebrodd, bleikvier, dvergsnelle, dvergsyre (NT, i kilde), enghumleblom, fjellfrøstjerne, fjellrapp, fjellstarr, fjelltistel, gulsildre, hårstarr, kastanjesiv, myrsauløk, myrtevier, sotstarr, trillingsiv, tvebostarr. Flere av disse er indikatorer på ekstremrik myr.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau og storfe og var litt tråkkpåvirket.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Fysiske inngrep bør unngås, særlig slike som påvirker den hydrologiske balansen. Tråkkpåvirkning kan være uheldig.

Del av helhetlig landskap: Rikmyrer og kildemyrer forekommer ganske spredt i Vinstradalen.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: lav, rødlistearter (pr. 2015): ingen, kjennetegnende arter: høy (flere ekstremrikindikatorer), tilstand: høy. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

07 Vinstradalen: Brustølen vest for veien

IID (Naturbase-nr.): (ny)
Naturtype: D04 naturbeitemark
Delnaturtype: D0431 rik beiteeng
Verdi: C
Undersøkt sist: 19.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 19.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Vinstradalen, på vestsida av veien ved Brustølan. Det går bilvei forbi. Lokaliteten grenser til veien i øst, og til boreal hei og beiteskog ellers. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm.

(www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnatursstype er rik beiteeng.

Artsmangfold: Av planter er det funnet bittersøte, blåkløkke, blåkoll, finnskjegg, fjellfiol, fjellgulaks, fjellmarikåpe, fjellstjerneblom, fjelltimotei, fjelløyentrøst, flekkmure, gulsildre, harerug, hvitmaure, katterfot, sauesvingel, setermjelt og sumpmaure. Av sopp er det funnet krittvekssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting, trolig i minst 300 år. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau og storfe, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet. Den er ryddet maskinelt for enei rundt 2010, eineren er brent, og det er en del åpne jordflekker med suksessjon av engplanter, stornesle og bringebær.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): ingen, artsamangfold: lav (16 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: middels og påvirkning: middels. Lokaliteten får dermed verdi C (lokalt viktig).

08 Vinstradalen: Kalvhåggåsætra nord

IID (Naturbase-nr.): (ny)

Naturtype: A05 rikmyr

Delnatursstype: A0506 ekstremrik myr i høyereliggende områder

Verdi: C

Undersøkt sist: 19.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 19.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Denne rikmyra ligger i Vinstradalen, på vestsida av veien nord for Kalvhåggåsætra, som ligger på Brustølan. Lokaliteten grenser i øst til vei, ellers til boreal hei. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifer mm. (www.ngu.no).

Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er rikmyr av delnatursstype ekstremrik myr i høyereliggende områder. Etter NiN 2.0 er lokaliteten helst av grunntype kalkrik myrkant og kildemyr (V1-C-7), med flere kilder.

Artsamangfold: Av planter er det funnet bl.a. bjønnbrodd, bleikvier, gulsildre, harerug, jåblom, kildemjølke, myrsnelle, myrtevier, skogstjerneblom og stjernesildre.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau og storfe og var litt tråkkpåvirket. Den hydrologiske balansen er trolig litt påvirket av veien.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Fysiske inngrep bør unngås, særlig slike som påvirker den hydrologiske balansen. Tråkkpåvirkning kan være uheldig.

Del av helhetlig landskap: Rikmyrer og kildemyrer forekommer ganske spredt i Vinstradalen.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: lav, rødlistearter (pr. 2015): ingen, kjennetegnende arter: høy (flere ekstremrikindikatorer), tilstand: middels. Lokaliteten får dermed verdi C (lokalt viktig) fordi den er noe påvirket.

09 Vinstradalen: Brustølen sørvest

IID (Naturbase-nr.): (ny)
Naturtype: D22 boreal hei
Delnaturtype: D2201 rik boreal hei
Verdi: C
Undersøkt sist: 19.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 19.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger mellom bilveien og elva sørvest for Brustølan i Vinstradalen. Lokaliteten grenser i øst til naturbeitemark og rikmyr, i vest til beiteskog. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er boreal hei (DD på rødlista for naturtyper 2011) av delnaturtype rik boreal hei. Noen spredte bjørketrær. Etter NiN 2.0 har lokaliteten grunntype sterkt intermediaer boreal lynghei (T31-C-5).

Artsmangfold: Av planter er det funnet blokkebær, dvergbjørk, einer, engkvein, fjellgulaks, fjellmarikåpe, katterot, krekling, melbær, rypebær, røsslyng, sauesvingel, smyle, stivstarr og tyttebær.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: lav, artsamangfold: lav, tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed verdi C (lokalt viktig).

10 Vinstradalen: Vetlløkkja, nedenfor veien

IID (Naturbase-nr.): (ny)
Naturtype: D04 naturbeitemark
Delnaturtype: D0431 rik beiteeng
Verdi: C
Undersøkt sist: 19.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 19.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Vetlløkkja ligger nord i Vinstradalen, og lokaliteten ligger inntil og på østsida av bilveien. Lokaliteten grenser ellers til beiteskog. Berggrunnen ligger i

et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng, med engkvein, sølvbunke, hvitkløver mm. I kantene er det oppslag av bjørk og einer. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av grunntyper sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8).

Artsmangfold: Av planter er det funnet bl.a. bakkesøte (NT), blåkløkke, engkvein, fjellfiol, fjellmarikåpe, harerug, kjerteløyentrøst, legeveronika, rødknapp, rødsvingel, sauesvingel, småengkall, sumpmaure. Av sopp er det funnet spiss vokssopp og kritt vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Vetl-løkkja har trolig vært slåttemark fra 1700-tallet og kanskje tidligere. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men kan ha vært gjødslet tidligere. Området har hatt hagemarkspreg, men bjørk og einer er ryddet ca. 2010.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten.

Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektede egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): lav, artsamangfold: ingen (11 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: middels. Lokaliteten får verdi C (lokalt viktig) som del av et stort og intakt beitelandskap.

11 Vinstradalen: Ekkersætra nordvest

IID (Naturbase-nr.):	(ny)
Naturtype:	D04 naturbeitemark
Delnaturtype:	D0431 rik beiteeng
Verdi:	B
Undersøkt sist:	29.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 29.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nordvest for Ekkersætra i Vinstradalen, og er en del av beiteområdene nær sætra. Det går bilvei i nærheten. Lokaliteten grenser stort sett til omliggende boreal hei. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. I kantene er det oppslag av bjørk og einer. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av grunntyper sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-8).

Artsmangfold: Av planter er det funnet bakkesøte (NT), dunhavre, dvergjamne, dvergsnelle, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellrapp, fjellsnelle, fjelltimotei, fjelløyentrøst, flekkmure, harerug, hvitmaure, hårstarr, jåblom, katterot, myrtevier, reinmjelt, rynkevier, setermjelt, småengkall, sumpmaure. Av sopp er det funnet lutvokssopp (NT) og kjeglevokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men kan ha vært gjødslet tidligere.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektede egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): lav, arts mangfold: middels (ca. 20 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed verdi B (viktig).

12 Medlisætrene

IID (Naturbase-nr.): BN00027038

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 30.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er oppdatert av John Bjarne Jordal 14.11.2016, basert på Jordal & Gaarder (2007, feltarbeid J.B. Jordal 24.08.2005), feltarbeid av Harald Bratli 03.08.2010 og J.B. Jordal 16.08.2010 (ARKO-prosjektet, jf. Artskart), og eget feltarbeid 30.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan. Avgrensinga er en del endret i forhold til Jordal & Gaarder (2007), særlig mot sør og sørvest.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Medlisætrene ligger et stykke sørøst for Lossætrene ved Vinstradalen. Dette er en seter med overflatedyrket mark i tillegg til udyrkede arealer. Det går vei hit via Loslia. Lokaliteten grenser til boreal hei og bjørkeskog. Dette er et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011). Delnaturtype er rik beiteeng. Det er litt busker (einer, vier) og spredte trær (mest bjørk). Vegetasjonen er dominert av engkvein, harerug, hvitkløver og sauesvingel, mens stedvis på setervollene er det litt nitrofilt med sølvbunke, stornesle og engmarikåpe, stedvis er det også overganger mot rik boreal hei. NiN 2.0: grunntype sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg eller mindre preg av gjødsling (T32-C-8).

Arts mangfold: Av planter er det bl.a. funnet aurikkelsveve, bakkefrytle, bakkesøte (NT), blåklokke, blåkoll, dunhavre, dunkjempe, dvergjamne, finnskjegg, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellgulaks, fjellmarikåpe, fjellnøkleblom, fjellrapp, fjelltimotei, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, geitsvingel, harerug, hvitmaure, jåblom, kattedot, myrtevier, reinmjelt, rødskløver, sauesvingel, setersmåarve, setermjelt, småengkall, snøsøte, sumpmaure og trefingerurt. Av beitemarkssopp er det funnet blåkantrødspore, vorterødspore, tjærerødspore, rombesporet rødspore (VU), semsket rødspore (NT) silkerødspore, beiterødspore, spiss vokssopp, kjeglevokssopp, lutvokssopp (NT) og grønn vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten var i 2016 beitet av sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men deler av setervollene har nok vært gjødslet tidligere. Sporene etter dette viskes sakte

bort, og det er mye areal som er lite gjødslet litt unna setrene. Det er utført rydding med gravemaskin (einer løftes opp med rot og litt jord) på et mindre område. Det som kommer igjen på naken jord er da i hovedsak engarter, men dette kan ha uheldig innvirkning på beitemarkssopp.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten bør ikke gjødsles eller jordarbeides.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og relativt sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et helhetlig kulturlandskap av nasjonal verdi.

Verdibegrunnelse: Fjellnøkleblom er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011). Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): middels, artsmangfold: høy (31 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: middels til høy. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

13 Loslia: Gammelsætra

IID (Naturbase-nr.): BN00026902

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 30.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på Jordal & Gaarder (2007, feltarbeid 24.08.2005), og eget feltarbeid 30.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan. Lokaliteten får ny avgrensing.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Loslia på nedsida av dagens bilvei.

Lokaliteten grenser i beiteskog på alle kanter. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein).

Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). Avgrensinga er noe justert i forhold til Jordal & Gaarder (2007).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. I kantene er det oppslag av bjørk og einer. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av grunntype sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg eller mindre preg av gjødsling (T32-C-8).

Artsmangfold: Av planter kan nevnes aurikkelsveve, bakkesøte (NT), blåklukke, dunhavre, dunkjempe, dvergjamne, engfrytle, fjellfrøstjerne, fjellgulaks, fjellrapp, flekkmure, gjeldkarve, harerug, hårstarr, katterot, rødknapp, sandfiol, sauesvingel, setermjelt, småengkall, sumpmaure, tepperot. Av sopp kan særlig nevnes rødlisteartene lillagrå rødspore (NT), melrødspore (NT), tyrkerrødspore (NT), rødskevokssopp (NT), rombesporet rødspore (NT), semsket rødspore (NT), lutvokssopp (NT), ellers blyblå rødspore, mønjevokssopp, krittvekssopp, gul småfingersopp, beiterødspore, engvokssopp, kjeglevokssopp, liten vokssopp, blåandrødspore og vorterødspore.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet i nyere tid, men kan ha vært gjødslet tidligere. Det har vært ryddet einer med

gravemaskin i 2010, noen hauger ligger igjen, og det er en del nakne jordflekker med suksessjon av hovedsakelig engplanter.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten.

Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektede egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): høy, artsmangfold: middels (21 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy-middels. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

14 Loslia: Kjerkbakksætra nord

IID (Naturbase-nr.): BN00027051

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: A

Undersøkt sist: 30.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på Jordal & Gaarder (2007, feltarbeid 24.08.2005, lokaliteten kalt "NV for Loslisætra"), og eget feltarbeid 30.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtelsesplan. Lokaliteten får ny avgrensing.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Loslia like ovenfor skogen og nord/nordvest for Kjerbakksætra. Dette er en lokalitet som trolig i sin helhet er udyrket siden det ligger et stykke fra setra hvor vollene nå er oppdyrket. Det går bilvei i nærheten.

Lokaliteten grenser i sørøst til oppdyrket mark, til bjørkeskog i vest, og ellers til boreal hei.

Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifere mm. (www.ngu.no).

Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonssesjoner (OC). Avgrensinga er noe justert i forhold til Jordal & Gaarder (2007).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng, med en rekke kravfulle kalkkrevende arter. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av grunnstype sterkt kalkrik eng med klart hevdpreg eller mindre preg av gjødsling (T32-C-8).

Artsmangfold: Av planter kan nevnes aksfrytle, aurikkelsveve, bakkesøte (NT), bekkeblom, bittersøte, bjønnbrodd, bleikvier, blåkoll, dunhavre, dunkjempe, dvergjamne, dvergsnelle, fjellfiol, fjellfrøstjerne, fjellnøkleblom, flekkmure, gulsildre, harerug, hårstarr, jåblom, marinøkkel, rabbetust, reinrose, rynkevier, setermjelt, småsøte (NT) og sumpmaure. Av beitemarkssopp kan særlig nevnes rødlisteartene lillagrå rødspore (NT), tyrkerrødspore (NT), rombesporet rødspore (NT), grå narremusserong (EN, en av seks beitemarkssopp foreslått som prioriterte arter), lutvokssopp (NT), semsket rødspore (NT), melrødspore (NT), slåtterrødspore (NT), brun engvokssopp (VU), ellers ble den meget sjeldne *Hygrocybe hygrocyboides* funnet (ca. 4. funn i landet), og ellers spiss vokssopp, beiterødspore, kritt vokssopp, grønn vokssopp, kjeglevokssopp, gul småfingersopp og engvokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av streifende sau, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten er trolig ikke gjødslet.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Fjellnøkleblom er en art som på verdensbasis kun er kjent fra Skandinavia og er regnet som Nær truet (NT) på den globale rødlista (publisert 2011). Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): høy (11 arter hvorav én i EN), arts mangfold: middels (21 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: høy og påvirkning: høy. Lokaliteten får dermed verdi A (svært viktig).

15 Lo: Larsløkkja, øvre del

IID (Naturbase-nr.): (ny)

Naturtype: D04 naturbeitemark

Delnaturtype: D0431 rik beiteeng

Verdi: C

Undersøkt sist: 30.08.2015

Områdebeskrivelse:

Innledning: Beskrivelsen er skrevet av John Bjarne Jordal 26.10.2016, basert på eget feltarbeid 30.08.2016 etter oppdrag fra Oppdal kommune i forbindelse med skjøtselsplan.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i øverst på innmarka på Larsløkkja på Lo. Det går vei hit forbi nedenfor. Lokaliteten grenser i øst til gjengroende kulturmark (løvskog), ellers til annen kulturmark, i nedre del mot mer gjødsla mark. Berggrunnen ligger i et område med kalkrike glimmerskifer mm. (www.ngu.no). Løsmassene består av morene (sand, grus og stein). Lokaliteten ligger i nordboreal vegetasjonssone (NB) og dessuten i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er naturbeitemark (tilhører kulturmarkseng som er VU på rødlista for naturtyper 2011), og delnaturtype er rik beiteeng. Etter NiN 2.0 har lokaliteten seminaturlig eng av følgende grunntyper: kalkrik eng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-10).

Arts mangfold: Av planter er det funnet bakkesøte (NT, mye), bittersøte, dunhavre, dunkjempe, fjellfiol, fjelløyentrøst, harerug, jåblom, karve, prestekrage, rødknapp og småengkall. Av sopp er det funnet beiterødspore, blekskivet rødspore, kjeglevokssopp, engvokssopp og kritt vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere slått og beiting. Lokaliteten hadde i 2016 vært beitet av storfe, beitetrykket var godt og med få tegn til gjengroing. Lokaliteten kan ha vært litt gjødslet på de flateste partiene, mens de bratteste partiene trolig er lite gjødselpåvirket i senere tid.

Fremmede arter: Ingen observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er ønskelig med fortsatt beiting. Lokaliteten må ikke gjødsles.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et intakt og sammenhengende system av naturbeitemarker og beiteskoger, og det finnes mange artsrike lokaliteter igjen i nærheten. Vinstradalen er et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

Verdibegrunnelse: Basert på faktaark fra desember 2014 får lokaliteten følgende vektete egenskaper - størrelse: høy, rødlistearter (pr. 2015): lav, arts mangfold: lav (11 diagnostiske plantearter registrert, jf. liste pr. des. 2014), tilstand: middels og påvirkning: middels. Lokaliteten får dermed verdi C (lokalt viktig).